

Academia Bârlădeană

Anul XXVIII, 4(89), Trimestrul 4, 2022

Revistă editată de
Societatea literar-culturală
Academia Bârlădeană

Președinte de onoare:

C. D. Zeletin

Președinte: Elena Monu

George Tutoveanu

150 de ani de la naștere, 65 de ani de la trecerea în veșnicie

(20 noiembrie 1872 – 18 august 1957)

Sub cerul Moldovei

1943

Sub cerul Moldovei de-a pururi senin
Mi-e sufletul liber și gândul mi-i clar
Și tainicu-mi zbucium îl simt tot mai rar
Și visul de soare și farmec e plin,
Sub cerul Moldovei de-a pururi senin...

Sub cerul Moldovei de-a pururi senin,
Din munți pân-în zarea cea făr-de hotar,
Tovarăș mi-e vântul nebun și hoinar
Și doina uitată prin codrii de-arin,
Sub cerul Moldovei de-a pururi senin...

Iar când va fi ceasul să plec dintre voi,
Încet să mă duceți, în carul cu boi,
Pe deal, între plopii scăldați de-asfințit,

Cu-odăjdii de frunze și glasul vrăjit:
Să-mi cânte pe veacuri, fantastic și lin...
Sub cerul Moldovei de-a pururi senin.

George Tutoveanu

FII GATA!

Florilegiu de lirică patriotică

Editura Sfera
Bârlad • 2022

CUPRINS

• George Tutoveanu - 150 de ani de la naștere, 65 de ani de la trecerea în veșnicie		• Patrimoniul cultural bârlădean		Sergiu Coloșenco, Vasile Bumbac - patriot și poet bucovinean	27
Evocări George Tutoveanu	3	Nicoleta Arnăutu, Noi contribuții la îmbogățirea moștenirii culturale a Bârladului: Donațiile Corneliu Vasilescu și Dragoș Pătrașcu	14	• Istoria limbii	
Aristotel Pilipăuțeanu, Fii gata! (cumplita dragoste de țară)	4	• Un poem de...		Teodor Oancă, Din antroponomia românească (II, III)	28
• De Ziua României		Lucian Vasiliu	14	• Pledoarie pentru școală	
Prințul Șerban Dimitrie Sturdza, O declarație de credință în 15 puncte	6	• Poezie		Otilia Vîrvorea, Dialog pentru schimbare	30
• Neconținut, Eminescu...		Valeriu Stancu	19	• Traduceri	
Ion Todor, Mihai Eminescu - revizor școlar	7	Daniela Oatu	20	Carmen Bulzan, Simion Bogdănescu	32
Simion Bogdănescu, Acest tânăr voievod...	9	Simion Bogdănescu	20	Petre Dimofte, Ted Hughes	33
Mihai Eminescu, Caseta gândurilor gnomice	9	Alexandru Popescu Prahovara	21	• Ecouri	
• Istoriografice		Horațiu Stamatin	23	Vasile Ghica, Tecuciul, capitala aforismului românesc	34
Elena Monu, Familia Juvara – istorie și genealogie	10	Mirela Chicoș	23	Revista Epigrama	34
Gheorghe Gherghe, Descălecarea târgului Bârlad	12	Adrian Voica	24	• Bârladul de ieri	
Gheorghe Gherghe, Ramura Niță a Tranei	13	Magdalena Lazanu	24	Bârladul librărilor și al tipografiilor	35
		Alexandra Florentina	24	• In memoriam	
		• Eseu		Cristian Dragomir	36
		Mavrea Andreevici, Din două una	25		
		• Istorie și critică literară			
		Daniela Oatu, Pe calea luminoasă a poeziei	26		
		Mirela Chicoș, Scrisul ca terapie	26		

VIAȚA ACADEMIEI

Sâmbătă, 17 septembrie 2022, ora 11, la sediul Academiei Bârlădene, a avut loc reuniunea consacrată Zilelor Europene ale Patrimoniului. Elena Monu a prezentat istoria Caselor Suțu și Pruncu, prima, declarată monument istoric, iar a doua, neclădită. Accentul comunicării a fost pus pe viața personalităților care, fie au construit imobilele menționate, fie au locuit în ele. S-au remarcat: Grigore Suțu (1794–1862), ginerele acestuia, André Thiéry (1833–1892), fost ministru francez și reprezentant diplomatic al Franței în România, care își află odihna la Cimitirul Eternitatea, Constantin Pruncu,

participant la Războiul de Independență, înaintat în grad și distins de Regele Carol I.

Sâmbătă, 24 septembrie, ora 11, tot la sediul nostru, s-a desfășurat a doua reuniune academică de toamnă. În program: lansarea revistei *Academia Bârlădeană*, nr. 3(88)/2022, prezentată de Elena Popoiu. Elena Monu a informat pe cei prezenți despre proiectele Academiei pentru trimestrul IV al anului.

Elena Monu prezintă istoria Caselor Suțu și Pruncu.

Elena Popoiu prezintă revista *Academia Bârlădeană* nr. 3

Înțeleptului împărat Hadrian, așa cum ni l-a restituit Marguerite Yourcenar, eforturile de continuitate îi apăreau drept „tot atâtea minuni care aproape compensează masa imensă a relelor, a eșecurilor, a incuriei și a erorii.” Încă mai putea profeti că nu vor pieri toate cărțile și că statuile vor fi reparate, îndrăznind să mizeze pe „continuatori presărați la neregulate intervale de-a lungul veacurilor”. Îi datorăm autoarei „Memoriilor lui Hadrian” memorabila alăturare de cuvinte: *nemurire intermitentă*, singura imortalitate accesibilă lumii muritoare. De aceea, atâtea opere uitate, atâția oameni care și-au pecetluit timpul, dar pe care timpurile i-au acoperit!

De la George Tutoveanu ne rămân poeziile sale de un lirism vibrant și de un senin clasicism. Despre George Tutoveanu ne rămâne imaginea lui fixată în scris de cei care l-au cunoscut, admirat și iubit. Locuind în copilărie pe strada Epureanu, la nr 35, la doar două case distanță de casa poetului (la nr. 41), l-aș fi putut întâlni...În cartier se știa însă că domnul Tutoveanu, Poetul, e foarte vârstnic și nu mai poate fi văzut pe stradă. Poetul Bârladului, admirat de Arghezi și de Iorga, a fost, în anii senectuții sale, aproape necunoscut și uitat în orașul său...

Elena Popoiu

• Medalionul de neuitat, scris în 1942, de TUDOR ARGHEZI: o poezie de portret!

„Elegant ca o lebedă și ca o chiparoasă, curat ca o crizantemă, ușor ca un fluture imaculat, discret ca o candelă înstelată de altar, poetul, văzut auzit și pipăit e un model fericit izbutit, pe care l-au zămislit muncile subtile și înverșunate ale pământului făcător de flori și ale cerului țesător de azur...Înalt și frumos desinat în costumul lui de constantă ceremonie, ținea în palmă cartea lui de „Sonete”, ca într-o mână de sticlă o icoană de ivoriu. Senin și ascetic, chipul lui vine întotdeauna de departe, din pergament, poate din *Cina* lui Da Vinci. Nu știu ce mi-a spus, ce m-a întregat: mă uitam la obraz, la degete, la surâsul lui de gingașe bunătate și m-am dus în drumul meu cu surâsul lui învelit, ca-ntr-o batistă albă de in un pătrat de anafură; și n-am vroit să-l pierd. Îi plagiez aci surâsul, ca să mai păstrez ceva după ce a zburat și să i-l restitui inefabil poetului care m-a bucurat cu el. Mi-ar plăcea să știu că Tutoveanu e un om fericit. Licărește în el o candelă din noaptea Crăciunului pe zăpadă, o virginitate de naștere din nou, și trezește o aromă de zambilă din noaptea de Paști, o transfigurare de Înviere.”

• G.G.URSU, elogiile unui discipol:

„... omul sfințește locul. Faptul incontestabil că președinte al Academiei Bârlădene a fost tot timpul poetul George Tutoveanu, strălucit animator, catalizator al energiilor bârlădene, a putut să nască mitul existenței societății în tot timpul vieții lui... Predilecția lui de a ctitori așezăminte culturale, ca Biblioteca „Stroe Belloescu”, Liceul de fete etc. reprezintă factorul psihologic necesar atmosferei vieții de provincie din epoca interbelică, pentru a risipi apatia și a înlătura cenușul.

Omul și poetul George Tutoveanu reprezentau un complex de însușiri capabile de a-i ralia pe tinerii setoși de ideal, ce nu se împăcau cu politicianismul înăbușitor sau cu mediocritatea conformistă. Un poet mare de seama lui Tudor Arghezi și-a exprimat de mai multe ori impresia deosebită pe care i-a făcut-o George Tutoveanu în rare întâlniri...

Unele cuvinte-cheie reveneau constant în vorbirea lui Tutoveanu: *tradiție, pământ, Moldova*. Tot ce era poezie a pământului natal, a legăturilor cu strămoșii găsea o vibrație în cuvântul său. Tutoveanu s-a identificat cu Bârladul și considera pierdută orice zi trăită în afara orașului lui. „Bârlădenita cronică” de care-1 acuza cu amabilă ironie Vlahuță, el o transmitea și celor tineri ca o boală inefabilă. Provincia creatoare, iată crezul și visul lui...”

• NICOLAE IORGA, caracterizarea sensibilă a scrierilor poetului inspirate din istoria noastră:

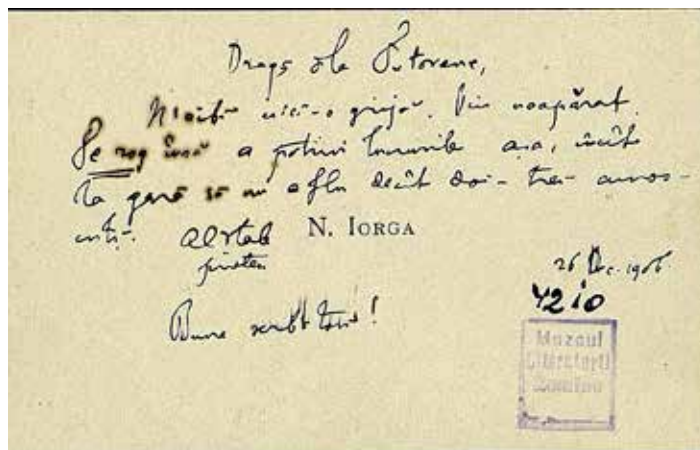
„George Tutoveanu, un adevărat și un duios, uneori și un puternic poet, care nu simte nevoia exagerărilor de stil și-a

contorsionilor de simțire...*Aduceți-vă aminte* e una din cele mai frumoase bucăți lirice din literatura noastră. Și tot așa, bucata *Turtucaia*...Un avânt epic însufleștește *Legenda lui Vifor*, de-o formă clasică așa de pură. *Robul* i se poate pune alături. O mireasmă sacră de trecut învăluie *Putna și Suceava*...”

•Între toate, mărturia cea mai caldă: cea a lui C.D.ZELETIN, fidel toată viața amintirii poetului. Și care îi relua cu orice prilej aceste cuvinte rostite între anii dificili 1950 –1957: „în întâlniri care nu depășeau numărul fatidic de trei, bătrânul poet îmi spunea de câte ori ne despărțeam: ȘI NU UITA CĂ NOI SUNTEM ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ!

„Când l-am cunoscut pe George Tutoveanu la Bârlad, el se apropia de 78 de ani și eu de 15 ! Avea o frunte înaltă, de opal, ochi umezi, parcă tremurători pe suportul instabil al lacrimii și un pur profil cezarc. Mâna rodiniană așternea versurile pe cea mai albă hârtie, în rânduri cu uniformitatea acelor de brad. Din toată înfățișarea iradia o distincție florentină, remarcată de Arghezi, care îl vedea coborând din *Cina* lui Da Vinci. Îi simțeam inima. Îl simțeam cum își caută în lumina ochilor mei timpul unei tinereți duse. Pe măsura apropierei de sufletul lui bun, mă pătrundea mai mult misterul ce-l degaja, astfel că, paradoxal, apropierea izvora depărtări... Îl iubeam, asemuindu-l cu Alfred de Vigny retras la Maine-Giraud, dar nici Alfred de Vigny nu m-ar fi fascinat mai mult.

Mergeam împreună printretrandafiri spre via din dealul bulevardului Epureanu, eu călcam pe nouri, el îmi arăta cuibul unei privighetori credincioase grădinii sale. «Dar ca s-o auzim, îmi spunea de fiecare dată, trebuie să așteptăm noaptea!» Am ascultat-o, noapte de noapte, o întregă lună mai...”

Carte de vizită a lui Nicolae Iorga, trimisă poetului G. Tutoveanu, la 26 decembrie 1906, prin care confirmă venirea la Bârlad. Manuscris aflat la Muzeul Național al Literaturii Române.

ARISTOTEL PILIPĂUȚEANU

FII GATA! (CUMPLITA DRAGOSTE DE ȚARĂ)

A publica o carte cu versuri patriotice astăzi, când globalizarea pășește victorios peste noi tinzând să diminueze sau chiar să anihileze valorile naționale, reprezintă un act de curaj. Și-l asumă un grup de generoși scriitori bărlădeni, Cătălin Andrei Teodoru, Elena Popoiu și Elena Monu, care au încredințat în 2022 Editurii „Sfera” volumul lui George Tutoveanu, „Fii gata!” subintitulându-l „Florilegiu de lirică patriotică”. Este un omagiu adus întemeietorului „Academiei Bărlădene”, la 150 de ani de la naștere și 65 de la trecerea în eternitate. Un gest frumos pentru poetul care a colaborat la un număr impresionant de reviste interbelice, pentru omul care, cu o energie inepuizabilă, a susținut orice inițiativă de ordin cultural, pentru cetățeanul preocupat perpetuu de bunăstarea semenilor săi, îndeplinind funcții de răspundere, printre care și aceea de prefect al județului Tutova.

Volumul de față rotunjește eforturile depuse în timp, mai întâi de către autor, ulterior de cei care i-au cunoscut și apreciat valoarea. În 1924, George Tutoveanu extrăgea din volumele sale, intitulate „La arme!” și „Balade”, 27 de poezii pentru nr. 121 al colecției „Biblioteca Poporală a Asociațiunii” (ASTRA) din Sibiu. Editorii din 2022 au introdus încă 12 poezii, selectate din vechea revistă (1919) „Florile dalbe” și din antologia „Albastru. Poezii alese”, realizată de Mircea și Sergiu Coloșenco în 2003, la Editura „Sfera”.

Un pertinent cuvânt introductiv, inspirat ales și integrat de cei trei editori, aparține lui C. D. Zeletin, marele savant român, care l-a cunoscut personal pe scriitor și i-a prețuit calitățile de exemplar ferment cultural și de poet. Mecanismul poeziei lui George Tutoveanu este demontat cu delicatețe și descris cu exactitate. S-a coagulat în perioada triumfului liricii lui Vasile Alecsandri, în contextul exaltării sentimentale de după 1877. S-a maturizat odată cu activitatea de institutor, în vremuri când educația națională și cea morală primau. *Acest fapt a făcut ca poezia lui să adopte atributele simplității, limpezimii, limbii frumoase și să se țină la distanță de tentațiile experimentalismului*

Acasă la George Tutoveanu. Pe scaun: Zoe G. Frasin, Florica Ionescu; rândul din mijloc: Vasile Damaschin, Romulus Dianu, Al. G. Tutoveanu, G. Tutoveanu, G. Damaschin, Ecaterina Ionescu; în spate: G. Ursu, N. Bogescu, Cicerone Mucenic, I. Iavorschi.

literar, a invenției lexicale și a originalității cu orice preț, de care era plină contemporaneitatea.

Problema care se pune în legătură cu volumele de acest gen este în ce măsură versurile patriotice mai prind astăzi la un public în plin vertij proeuropean, îndopat cu producții sub culturale, tratând cu jenă sau chiar cu dispreț sentimentul apartenenței la o națiune sau o patrie. În mod surprinzător și salutar, versurile lui George Tutoveanu trezesc la viață germeni de mândrie națională prin evocarea istoriei în ce are ea mai strălucitor: cete de falnici plăieși alergând spre Suceava la chemarea lui Ștefan pentru a face la Nistru zăgaz, sunetul de buciom care cutremură pădurea și răstoarnă stejarii, arcașii cu chip viforos în pâlcuri defilând. Ca român, fie că ești dezamăgit de gafele conducătorilor actuali, fie că trăiești boierește într-un colț paradiziac de lume, nu poți rămâne indiferent simțind filiația cu asemenea viteji. Printre care și voievodul pe care, de câte ori suntem prinși la strâmtoare, îl „chemăm ca-ntr-o vrajă/ În doina cumplitului dor,/ În cânturi de leagăn, în psalme,/ Al crucii ne-nvins luptător”. „La Putna”, „genunchii se pleacă,/ Și-atâtea gânduri înfloresc/ Din vremi ce pururi lumina-vor/ Întregul suflet românesc”. „Cetatea Neamțului” este și ea „icoana vremii de-altădată”. „Trei Ierarhi” ce „cu fiecare piatră-și împletește/ Trecutul sfânt, a visului splendoare” constituie un simbol al rezistenței în vremuri crunte. Natura însăși capătă atributele nației, făcând trup comun cu stirpea umană. „Ceahlăul” cu „mantie de pară”, „e cel mai vechi străjer al țării”. Îl secondează Siretul, cântat cu suflul puternic al lui Goga când preamărea Oltul: „Și cum vrăjești purtând la vale/ Cu glasul de privighetori,/ Și-adâncul doinelor de jale,/ Și veselia de la hori:// Dar tu, străjer Moldovei noastre,/ Culege dorul și mi-l du/ Pe coama Dunării sihastre,/ Și-n larg de mări grăiește tu”. Oltul lui Tutoveanu, râu căzut în mâna dușmanului în decembrie 1917, nu mai are măreția celui evocat de poetul ardelean. Îngână doar, dramatic, „plânsul tainic al florilor de sânge”. „Suceava”, devenită și ea pe vremea tinereții poetului „un cuib de vulturi părăsit”, păstrează totuși amintirea vremurilor de odinioară, când arcașii rezezi din Soroca, răzeșii de la Nistru și călăreții din Bărlad se reuneau aici spre a vesti lumii tăria și perenitatea unui neam. Antiteza trecut/ prezent, procedeu din recuzita romantică, insinuează o nostalgică împletire de mândrie și frustrare. Oituzul, care amintește de trecerea regelui Mateiaș al Ungariei spre Baia, unde urma să-și încaseze obolul pregătit de Ștefan, își spală morții tineri căzuți în 1917. Dramele umane sunt individuale. Până la urmă, chiar și în război, fiecare moare singur. „Sutașul din Căiuți”, evocat în stilul evident dar nestingheritor al lui Coșbuc, cade jertfă pe Nistru, încercând să salveze robii luați de tătari. Ultima lui viziune este cea a Troțușului, lângă care, mioritic, ar dori să fie înhumat. În schimb, victoriile sunt colective. Românii duc faima de „Curcani” în visul Dunării albastre, iar vulturii de pe drapel se-ntrec cu vulturii din cer. Sedus de iureșul eroic, însuși poetul cheamă: „La arme!”, „Încinge-ți spada”, „Sus frunțile, eroi!”. Însă istoria nu este exclusiv un marș glorios. Când năvala dușmanilor copleșește, grozăvia momentului este comunicată printr-un întreg arsenal stilistic: metaforă elipsă și personificare: „În urmă-le, cerul e-o

mare de foc,/ Și-n cale, pământul, ruină;/ Se tânguie codrii de-atât nenoroc,/ Și apele plâng și se-nchină". Căci singura speranță se îndreaptă către puterea Celui de Sus: „Tăria credinței în suflet îmi pune,/ Și-n ochi, pune-mi fulger aprins în mânia/ Și trăsnet în glasul mi și-n braț vijelie!...". Iar singura soluție o reprezintă curajul neprecupețit al bărbatului capabil de fapte vitejești: „În graiul tău sunt flăcări, nu-s cuvinte, [...] Tu porți în ochi a Patriei icoană,/ Și-n glas, cumplita dragoste de țară..." Cât privește sentimentul poetului de apartenență la glia strămoșească, este suficient să citim ultimele două strofe din volum, în care tonul declarativ este anihilat de intensitatea sentimentală: „Când va suna-ntr-o zi și pentru mine,/ Din turla veche, clopotul de aramă/ Și voi porni spre zările senine, // Și de pe cer se va mai stinge-o stea,/ Să mă cuprinzi cu dragoste de mamă/ La sânul tău cel cald, Moldova mea."

Puterea de convingere a versurilor patriotice scrise de George Tutoveanu izvorăște din sinceritate. El nu scria ode pe care să le plaseze pe prima pagină a unui volum spre a-l preamări pe rege sau vreun partid anume. Scria pentru că așa îi dictase inima și mintea. Cel care evoca patetic scene cutremurătoare din Primul Război, nu scrie, de pildă, poezii dedicate Marii Uniri (cel puțin nu le-am găsit în prezentul volum). Nu trăia, probabil evenimentul la aceeași înaltă tensiune. Deși își dorea împlinirea acestui ideal, după cum rezultă dintr-o strofă din 1915: „Ascultă, țara mea, cum cântă Nistrul,/ Cerându-și grabnic Tisa către el,/ Să-ți îplinească-n farmece cu Istrul,/ Un brâu albastru-n valuri de oțel". Depășind cadrul strâmt pe care i l-au rezervat istoricii literari (sămănătorism), George Tutoveanu asigură continuitatea filonului patriotic al liricii românești de la Bolintineanu și Alecsandri la Goga și Păunescu. Sufletul nostru, oricât de europeni ori globaliști am fi, are nevoie și de acest ingredient, de această nuanță care ne definește.

Sub raport artistic remarcăm abundența figurilor de stil: comparația (Mânăstirea Trei Ierarhi „peste mii de turnuri strălucește/ Ca printre stânci un munte de ninsoare”), hiperbola concentrată („veci de veacuri”), metafora („purtând în ochi seninul dimineții”, „lumina sufletelor noastre”, „bătrâni pe care a nins înțelepciunea”), imagini vizuale cu imediat impact („candelele-tremurare/ Vă ning pe creștete văpaia”). Poetul caută rime rare (cules/ opanes; Rusalii/ mitralii). Apelează la registrul popular al limbii („zăporul volburii de sânge”, „măi, murgule, măi!”), are capacitatea de a ridica prozaicul la sublim (evocând picturile lui Grigorescu, notează: „Ca să ne cânti cu-atâta farmec/ Poema carului cu boi”).

Spre final întâlnim un amplu poem (99 de strofe), „Logodnica lui Vifor”, o posibilă replică la „Dumbrava Roșie” de V. Alecsandri. Timpurile de urgie, asaltul vrăjmașilor, rezistența

localnicilor, prezența unui bătrân oracular, jertfa personală în favoarea colectivității, speranța supraviețuirii, iată un întreg arsenal menit a împleti realitatea istorică și legenda.

Cartea nu se încheie însă aici. Editorii au inclus o Addenda care cuprinde un număr însemnat de imagini privitoare la viața poetului, la opera sa, precum și la activitatea „Academiei Bârlădene”. Cele mai multe imagini provin din neprețuita arhivă C. D. Zeletin. Ca într-o plăcută derulare cinematografică, savurăm imagini care compun o viață de om. Câteva portrete, începând cu cel al elevului George Tutoveanu la Școala de Institutori din București și terminând cu acela al sărbătoritului poet la împlinirea a 70 de ani, fotografii în care Tutoveanu apare cu prietenii apropiați, cu soția, celebra amfitrionă a întâlnirilor din casa devenită veritabil salon literar, și cu copiii, ilustrează climatul intelectual și cel protector-familial care i-au permis afirmarea. Interiorul locuinței, grădina cu trandafiri, sala Bibliotecii unde sâmbăta se desfășurau reuniunile „Academiei Bârlădene”, reflectă și ele mediul propice făuritorului de poezie.

Alte imagini, cu personalități ale vremii (Nichifor Crainic, Pamfil Șeicaru) redau eferescența culturală care marca și atunci viața Bârladului. Mișcătoare este ultima ipostază a poetului, în 1957. Un bătrân de 85 de ani, probabil bolnav (poartă o bluză de pijama), așezat pe o bancă de grădină patriarhală, marcat de prezentul vitreg și de viitorul întunecat, care au șters necruțător imaginile vieții fericite de altădată. Urmează o fotografie cu monumentul funerar al poetului de la Cimitirul „Eternitatea” din Bârlad, pe care sunt gravate strofele ultime din prezentul volum. Apoi, mărturia preocupării urmașilor pentru păstrarea memoriei lui George Tutoveanu: C.D. Zeletin cu sora sa și cu Elena Monu, apăritoare infatigabilă a tot ceea ce înseamnă istorie bârlădeană. Nu lipsită de importanță este înșirarea fotografică a edițiilor în care a fost promovată creația lui Tutoveanu. Printre ele și două „liliput” din 2007 și 2015, performanțe ale Editurii „Sfera”. Facsimile cu manuscrisele poetului și o surpriză finală: partitura compoziției celebrului Dimitrie Cuclin pe versurile lui George Tutoveanu, „Fii gata!”

Generația noastră, a celor născuți imediat după 1945, intenționează să-și încheie existența terestră cu o rară performanță, printre altele: că a trăit o viață fără conflicte armate, că n-a cunoscut în mod nemijlocit războiul cu ororile sale. De aceea, îndemnul celor ce au îngrijit ediția de față, adresat generațiilor viitoare, capătă o rezonanță superlativă:

„Cuveni-s-ar ca școlarii de azi să regăsească în manuale poezii precum **Fii gata!** și să le devină refren versurile: **Copile, iubește-ți cu sete/ Pământul străbunilor tăi!** Timpurile o cer!”

Onești, 1 decembrie, 2022

Grup de familie, în grădină; de la dreapta: G. Tutoveanu, Cecilia Polidor Tutoveanu, Zoe G. Frasin, Ecaterina Ionescu, Polidor Tutoveanu.

Acasă, în august 1938. Pe scaun: Zoe G. Tutoveanu. În picioare, de la stânga: Ecaterina Ionescu, Polidor Tutoveanu, George Tutoveanu, Cecilia Polidor Tutoveanu.

Șerban Dimitrie Sturdza, diplomat și antreprenor, este descendent al domnitorului Mihail Sturdza care a domnit peste Moldova între 1834 și 1849. Istoria acestei familii se întinde pe 500 de ani, dând țării nenumărați oameni de valoare. Bunica lui Șerban era Pulcheria-Maria Doiciu, căsătorită în 1931 cu Dimitrie Gr. Sturdza și devenită, astfel, Principesa Pulcheria Sturdza. Părinții lui Șerban Sturdza sunt Jean-Michel și Pompilia născută Rădulescu, amândoi ingineri de mine. Exclus din facultate din cauza originii „nesănătoase”, Jean-Michel a fost reprimat grație intervenției lui Mihail Jora și a terminat facultatea ca șef de promoție.

Născut în anul 1967, în București, Șerban Sturdza a studiat la Liceul Tonitza, iar studiile superioare și le-a desăvârșit în Franța. Este căsătorit cu Andreea Sturdza și are doi copii.

Avea 20 de ani când s-a stabilit în Franța, unde tatăl său se afla din 1974. În 1994 s-a mutat în Canada, la Montréal, unde a rămas timp de 4 ani, devenind și cetățean canadian.

În 1998 a revenit în România, unde a început calvarul luptei pentru recuperarea bunurilor confiscate de comuniști. Hotelul „Chérica” din centrul Constanței este o reușită. Inițial, clădirea care exista din 1896, era loc de popas pentru călugării români ortodocși în drum spre și dinspre muntele Athos: i se spunea Hotel „Călugărul”. Câțiva ani mai târziu, Anton Doiciu, străbunicul lui Șerban, important comerciant și proprietar de imobile din București, Iași, Galați, Sinaia și Constanța, preia această clădire, de referință pentru arhitectura avangardistă a întregului centru. După moartea sa, în 1918, clădirea este moștenită de Pulcheria Doiciu, bunica lui Șerban, cu nume de alint Chérica, care va oferi edificiului identitatea și autenticitatea ce vor dăinui peste ani. Naționalizată în 1950 de regimul comunist, clădirea va reintra abia în 2003 în posesia proprietarilor săi de drept și își recapătă strălucirea de altădată în anul 2008.

Familia Sturdza, prin acțiunile ei, caută să rămână credincioasă propriilor idei și principii: să fie buni creștini, patrioți și modești.

Șerban Dimitrie Sturdza crede că renumele și prestigiul unei persoane ar trebui să se datoreze meritelor personale, profesionale, artistice și calităților umane.

Familia Sturdza desfășoară o susținută activitate caritabilă, în sprijinul persoanelor defavorizate.

ELISABETA COANDĂ

PRINȚUL ȘERBAN DIMITRIE STURDZA

O DECLARAȚIE DE CREDINȚĂ ÎN 15 PUNCTE*

Cred în puterea României de a-și aduce, treptat, fiii și fiicele acasă!
 Cred în forța României de a-și recupera și integra Basarabia, sub un singur steag și imn național!
 Cred în înțelepciunea României de a nu repeta greșelile trecutului!
 Cred că România va excela și în viitor, prin artiștii săi, pe marile scene și simeze internaționale!
 Cred într-o Românie pionier al informaticii și tehnologiei!
 Cred în modernizarea, tehnologizarea și înflorirea economică a României!
 Cred în reînvierea satului românesc!
 Cred în însănătoșirea sistemului medical românesc și în întoarcerea medicilor români acasă!
 Cred că România se va trezi și se va împotrivi tăvălugului neo-marxist!
 Cred în curajul României de a-și recupera resursele energetice înstrăinate!
 Cred în independența totală energetică a României!
 Cred în posibilitatea României de a redeveni mândră și respectată în lume!
 Cred în conservarea tradițiilor și credinței strămoșești!
 Cred într-o Românie demnă și suverană!
 Cred în România Creștină, Conservatoare!

Șerban Dimitrie Sturdza, 1 decembrie 2022

* Publicată în revista *Rost* din 27 noiembrie, în seria de interviuri cu titlul : *De ce cred în România*”.

ION TODOR

MIHAI EMINESCU- REVIZOR ȘCOLAR

Printre multe reforme promovate de Al. I. Cuza după Unirea Principatelor se află și Legea Instrucțiunii Publice promulgată de domnitor în decembrie 1864. Era o lege modernă, inspirată din legile țărilor cele mai avansate ale Europei, în care, la articolul 31, se stipula că „*Instrucțiunea elementară este obligatorie pentru toți copiii de amândouă sexele începând de la opt până la doisprezece ani împliniți ai etății*”.

Potrivit aceleiași legi se prevedeau trei grade ale învățământului : primar, secundar și superior. Învățământul primar era de 4 ani, cel secundar de 7 ani (primar 4 ani + 3 ani secundar) și cel superior sau universitar de trei ani .

Referitor la programa școlară a învățământului primar se preciza că : *Instrucțiunea obligatorie va cuprinde următoarele obiecte de studiu: citirea și scrierea, catechismul, notiuni de igiena, de gramatica, de geografia, de istoria țerei, de dreptu administrativi al țerei, cele patru lucrări din aritmetica, sistema legale a măsurilor și a greutateilor.*

De asemenea se arăta că: *Institutorii voru tine scola în tote dilele afară de duminice și serbatori dominicali sau naționali. Vacatiuni voru fi optu dile la Craciunu, cincisupra-dece la Pasce și în tota luna Septembrie.*

Pentru licee și gimnazii anul școlar se va începe la 1 octombrie și va ține până la 15 august .

Eminescu era oarecum familiarizat cu sistemul de învățământ deoarece în perioada când fusese director al Bibliotecii Centrale din Iași funcționase ca profesor suplinitor la „Institutul academic” din Iași, înlocuindu-l pe A.D. Xenopol la cursul de logică și pe Samson Bodnărescu la cursul de germană. Obişnuit să-și facă datoria cu responsabilitate, acesta intră în conflict cu elevii. Temându-se să nu-și piardă elevii, directorul institutului l-a înlăturat pe „profesorul exigent.”

Venind la putere guvernul conservator condus de Lascăr Catargi, Titu Maiorescu, ajuns ministru al Ministerului Instrucțiunii, îi întinde o mână de ajutor lui Eminescu propunându-i un post de revizor școlar scriindu-i: „*Prin trecerea d-lui D. Agură într-o altă funcțiune, devenind vacant postul de revizor școlar al județelor Iași și Vaslui, subsemnatul are onoare a vă face cunoscut că vă însărcinează pe dv. cu revizoratul acestor județe de la 1 iulie viitor, pentru care veți avea să primiți salariul prevăzut de buget. În locul d-voastră am numit pe dl. Dimitrie Petrino, căruia îi veți preda biblioteca după cataloagele și inventariile în ființă, iar arhiva și cancelaria revizoratului o veți primi cu inventar în regulă de la d-l Agură.*”

Cu modestia-i caracteristică, Eminescu acceptă spunând că face asta nu pentru bani (îi va crește salariul de la 367 la 500 lei) ci pentru că „*aș intra în contact cu populația rurală, singura care mă interesează îndeosebi. Cred că așa fi în stare a vă da relații fidele asupra stării și traiului ei, precum și asupra marginilor între care ar fi cu putință a se lărgi sau a se adânci învățământul primar*”.

M. Eminescu își ia noua slujbă în serios inspectând cu

scrupulozitate școlile, discutând cu autoritățile locale și alcătuiind nenumărate rapoarte către minister care probează nu numai destoinicia sa ca pedagog, ci și grija pentru asigurarea bazei materiale a școlilor pe care le avea în subordine.

Voia să prezinte ministrului un tablou corect despre adevărata stare a lucrurilor și întemeiat pe trebuințele concrete ale localităților. Scopul său era ca în forma aceasta să se poată începe reorganizarea școlilor și învățământului pe întreg teritoriul.

La doar câteva săptămâni de la numire poetul trebuie să organizeze concursul pentru ocuparea posturilor vacante în învățământul primar în județele de care răspundea. Înainte

asemenea concursuri pentru ocuparea posturilor vacante erau cu totul formale, numirile făcându-se prin protecția prefectilor, subprefectilor și a primarilor. Mihai Eminescu a organizat concursuri serioase și corecte, numind în comisii oameni incoruptibili, încât să permită ocuparea posturilor vacante de către învățătorii cei mai bine pregătiți. Tot în lunile de vară, potrivit legii, trebuia să se organizeze conferințele anuale ale învățătorilor. În cadrul conferințelor trebuia să se repete materia ce se preda în școlile primare și să se țină „un mic curs de pedagogie.” Cu toate greutatețile, într-un timp foarte scurt, Eminescu a organizat conferințele, atât la Iași (20 iulie-10 august), cât și la Vaslui (10 august-30 august). Acum va trăi și prima dezamăgire văzând dezinteresul unor cadre didactice pentru propria perfecționare, la aceste conferințe

participând doar 24 de învățători dintre cei 54 existenți, lucru pe care îl va consemna în raportul înaintat ministrului.

Eminescu nu e mulțumit nici de pregătirea învățătorilor, în marea lor majoritate necalificați și prea puțin interesați de problemele școlii.

Slaba participare a dascălilor la acest cursuri cât și calitatea scăzută a prelegerilor la care observă „mari lipsuri atât în privința metodei cât și a cunoștințelor” îl vor indigna pe noul revizor.

La aceste cursuri îl va întâlni și cunoaște pe învățătorul de la Școala nr. 2 din Păcurari-Iași, Ion Creangă, pe care-l va remarca pentru metodele sale pedagogice și de care, ulterior, îl va lega o mare prietenie.

Predarea limbii române în școala primară a fost una din principalele preocupări ale lui Mihai Eminescu „*cerința minimă care li se cere școlilor primare este învățarea corectă a citirii, scrierii și calculului*”.

Pregătirea deficitară a învățătorilor calificați, Eminescu o pune pe seama Școlilor Normale unde „*peste tot lipsesc manualele școlare, trebuie să se învețe de pe manuscrise făcute după dictarea unor profesori adesea mediocri*”. Vina o atribuie „*lipsei absolute de mijloace pedagogice*” precum și „*lipsei unei foi învățătoarești*”.

Îndatoririle profesionale îl obligau să inspecteze de două ori pe an cele 152 de școli publice și private din circumscripție,

răspândite pe o suprafață de mai multe sute de km pătrați. Pentru aceasta avea la dispoziție o brișcă trasă de un cal, stârnind hazul prietenilor săi care improvizează versuri pe socoteala sa: „Eminescule, poete/ Umblai în cabriolet/ Luni întregi, din sat în sat,/ Școlile de inspectat./ Ca- nalt revizor școlar/ Stai în gazdă la primar/ Și cu primărițele/ Îți încurcai ițele”.

Lucrurile erau însă, în realitate, extrem de triste. La Șipotele, școlile erau închise de jumătate de an din cauza lipsei de lemne. Și dacă școala respectivă tot nu era folosită de elevi, acolo își făcuse casă notarul din localitate. Tot în localul acestei inutile școli, notarul își adăpostea, pe timpul iernii, varza și nutrețul pentru vite. Dacă pentru bugetul școlii, comuna alocase 1500 de lei, salariul primarului era de 2400 de lei.

Obligațiile sale erau asemănătoare cu ale unui inspector școlar din zilele noastre: verificarea asigurării bazei materiale a școlilor, cuprinderea în școală și frecvența elevilor, urmărirea desfășurării procesului de învățământ etc.

Rapoartele pe care le înaintează ministrului atestă un Eminescu îngrijorat de situația învățământului rural sesizându-i adevăratele racile sociale: „Pretutindena frecvenție mică și negrijă administrativă mare, pretutindeni sărăcia muncitorului agricol, mortalitatea adesea înspăimântătoare, greutățile publice și angajamentele de muncă născute din aceste greutăți aproape insuportabile. Atât mediul social cât și administrația fac ca școala să fie aproape un lucru de prisos.”

Într-un alt raport trimis ministrului la sfârșitul lui decembrie 1875 va nota: *Starea economică a populațiunii noastre rurale, e sub orice critică și cauzele sunt: dările peste măsură grele, aruncate atât de comună cât și de stat asupra acestei nefericite populații. Pentru a plăti aceste contribuții, oamenii își vând munca lor și a copiilor pe ani întregi, devenind astfel mult mai rău decât dac-ar fi rămas iobagi. Cu sărăcia crește mortalitatea copiilor așa încât în această cotună de 70 contribuabili (Mânjești, jud. Vaslui) sunt numai 3 copii, cari ar putea fi obligați după lege a cerceta școala.*

În același raport va arăta: „cheltuielile pe care le face statul cu școlile sunt departe de a cumpăni foloasele minime duse de acestea și că în acest mijloc social obligativitatea învățământului rural e curată iluzie. Avertismentele rămân hârtii, amenda o ficțiune, frecventarea școlilor peste puțină. Dacă însă copii constrânși de dorobanți ar veni la școală, și vin desculți, cu capul gol și astfel îmbrăcați, încât frecventarea regulată i-ar costa viața. De aceea, în acel județ, școlile sunt mai frecventate numai acolo, unde a mai rămas o urmă de neatarnare economică, anume în satele rezeșești... Prin urmare cauza relei frecventări nu este aversiunea poporului nostru contra școlii, ci sărăcia.”

În unele localități, localurile în care funcționau școlile erau într-o stare deplorabilă. El propune ca anumite hanuri și crâșme, proprietăți ale statului să fie transformate în școli.

Lipsa mobilierului se înregistrează aproape pretutindeni. În una din școli găsește doar o masă, o tablă și o bancă. Aproape peste tot se lovește de dezinteresul primarilor și al notarilor rurali pentru problemele învățământului : „mai pretutindena am constatat cu părere de rău că administrația comunală a fost neîngrijitoare față cu școlile, că reparațiile localurilor nu se fac la vreme, că lefile învățătorilor se plătesc la trilonie (la trei luni), că amendele prevăzute pentru școală se dau prea târziu, că amendele celor avertizați nu se execută, că frecvența din cauza aceasta e mică”.

Este de-a dreptul îngrozit de starea jalnică a învățământului și de nepăsarea autorităților „La Brodoc, com. Rediu p. Stemnic. Băncile făcute proforma. Nici clopoțelul, nici orologiu. Niciun avertisment îndeplinit. Leafa învățătorului neplătită. Copii foarte puțini” sau „Cotuna Muntenii de Jos a fost bântuită de vărsatul

negru și de angină difterică, încât au rămas doar trei copii, care după lege ar putea fi obligați să frecventeze școala”. La Mânjești găsește un singur știutor de carte, la Dumești învățătorul era suferind de epilepsie și asuprit de primar, la Zăpodeni găsește o școală neîncăpătoare, iar cea nouă șade neterminată deoarece „Comitetul permanent al județului Vaslui a șters din bugetul comunei cei 300 de lei meniți pentru săvârșirea localului de școală”. La Perieni „moș părintele era dus la Bălteni pentru o înmormântare lăsând elevii în grija unui școlar mai răsărit”.

Rapoartele (în jur de 300!) erau adresate, după competența rezolvării, ministrului, prefectului sau primarului. Iată, spre exemplu, ce-i scrie prefectului de Vaslui: „Rog să binevoiți a pune în vedere onor Comitetului permanent să controleze prevederile bugetare ale comunelor pe anul 1876 și să li se impue o donațiune suficientă pentru școală și învățător, căci până acuma constat cu durere că pe alocurea, toată suma prevăzută în bugetele comunale pentru întreținerea școlii și a învățătorului întreceau a treia parte din lefa primarului.”

O a doua adresă are un caracter amenințător și ultimativ: „Vă fac atent, domnule prefect, că, salariile de la stat se plătesc o dată la trilonie și că prin urmare, dacă comuna nu avansează nimic învățătorului, acesta e neapărat redus a muri de foame”.

Eminescu nu e mulțumit nici de pregătirea învățătorilor, în marea lor majoritate necalificați și prea puțin interesați de problemele școlii. Este necruțător și cu învățătorul din satul Păușești, comuna Dumești, făcându-i observații dure ca răspuns la o cerere a acestuia: „Vă observ că consonante duble (ss, tt, rr ș.a.) nu se întrebuintează în scrierea limbii românești și că cuvintele „regisstru” și „observațiunile” sunt prost scrise. Altădată să nu vă mai permiteți fantezii ortografice”, iar doamnei Sion, Directoarea Școlii de fete din Vaslui, îi reproșează nu numai că ocupase cu propria locuință șase camere din cele opt afectate școlii, ci și „frecvența neregulată a elevilor, predarea mecanică a gramaticii, necunoașterea regulilor limbii române, pronunție incorectă”.

Marele poet organizează la Iași cursuri de pregătire cu acești învățători pe tema modului de a învăța pe copii scrisul și cititul (metodul legografic : citit + scris).

Acesta scrisese, împreună cu institutorul Gh.Ienăchescu, în 1868, un prim manual, cu litere latine, intitulat „Povățuitoriu pentru cetire prin scrierea după sistemul fonetică” care adopta o metodă nouă, intuitivă, în însușirea gramaticii și a limbii române renunțându-se la memorarea mecanică, așa cum în „Amintirile din copilărie” era prezentat modul în care se cerea însușirea de către elevi a pronomelor conjunctive de dativ și acuzativ din gramatica lui Măcărescu: (mi-ți-i, ni-vi-li, me-te-il-o, ne-ve-i-le; me-te-il-o, ne-ve-i-le, mi-ți-i, ni-vi-li, cumplit meșteșug de tâmpenie, Doamne ferește!) care i-au chinuit copilăria .

Recomandat cu căldură ministrului, vor mai trece mulți ani până când manualul va fi tipărit : „Deosăbirea între metoda propusă de această broșură și învățarea rutinară și mecanică, precum se profesază ea în genere în școlile noastre, este deosăbirea dintre învățământul viu și intuitiv și mecanismul mort al memorării de lucruri neînțelese de copii; este deosebirea dintre pedagogie și dresură.(...) prin metoda veche a silabisirei, a memorării mecanice de semne și cuvinte, inteligența copiilor nu era cu mult mai bine tractată decât inteligența unui animal care se deprinde prin frică și silă la o mulțime de apucături automate de care nu-și poate da sama.”

Având aceeași părere ca și Eminescu în privința rolului școlii în cultivarea limbii, Creangă va scrie în prefața Povățuitorului : „Ș-apoi scopul școlii este acela – și poate cel mai esențial – de a învăța și a păstra cu cea mai mare sfințenie limba națională de care se leagă tot trecutul unui popor cu destinele străbune,

jocurile, cimiliturile, proverbele, legendele și cântecele populare cele pline de dulceață”.

Deși a fost revizor școlar doar 11 luni, poetul și-a făcut o imagine reală despre racilele învățământului românesc și mijloacele prin care s-ar putea îndrepta.

„Școala, scria poetul în paginile jurnalului intim, va fi bună când popa va fi bun, darea mică, subprefecții oameni care să știe administrație, finanțe și economie politică, învățătorii pedagogi, pe când adică va fi școala școală, statul stat și omul om, precum e în toată lumea, iar nu cum e la noi – adică ca la nimeni, unde găsești în cercurile cele mai înalte oameni care trăiesc în vecinică dușmănie cu gramatica necum cu alte cunoștințe sau cu dreapta judecată”³⁶

Ca revizor, Eminescu a fost un om drept. A certat când a fost cazul și a lăudat pe cei care meritau. Astfel la Școala de băieți, condusă de profesor Hrisoscolev, constată „un mers regulat de dezvoltare” și apreciază metoda de predare a directorului, iar pentru „celelalte clase conduse, nu poate atât de metodic, dar totuși cu destulă aptitudine și siguranță”, se prevăd rezultate satisfăcătoare. Îl compătimește pe institutorul N. Corvin, bolnav de nervi, rugând ministerul ca „punerea în neactivitate să se întâmple în condițiile cele mai bune”, el fiind un cadru didactic apreciat de director și elevi.

Eminescu a avut multe proiecte printre care și înființarea unui „organ pedagogic”, în care „s-ar putea arăta modul de a se propune toate cunoștințele cu cari e încărcat programul școlilor de la sate”, care îl va preocupa tot timpul activității sale ca revizor școlar.

Niciunul din proiectele sale nu se va realiza însă, deoarece la 1 iunie 1876, luând liberalii puterea, noul ministru de instrucție, liberal, G. Chițu, îl va destitui din funcție.

SIMION BOGDĂNESCU

ACEST TÂNĂR VOIEVOD...

Nu va fi, în veci, floare de tei mai fină și mai stăpânită de miracol decât parfumul poeziei eminesciene... „Dureros de dulce”, lemnul de tei, cu inimă alcătuită din miresme, ne înfioară o tinerețe fără sfârșit... Parfum trimis în adiere de cornul sufletului... Parfum etern!

Dacă voievozii pictați cu uluire pe fresce se pot ghici cu privirile, dacă auzim undeva, într-o tănuită ocniță, oftatul vreunei tragice domnițe, dacă ne aducem aminte de unda serii din copilărie, e pentru că rechemăm în noi ceea ce poporul a trăit și a suferit ca să-l înalțe pe POET. Pe Eminescu noi îl pipăim cu privirile: – voievod al poeziei românești și al tuturor simțămintelor noastre de grai, putea-vom a nu-l urma în oracolul destinului său?

Aș vrea să cred că senzația de idee și ideea de suflet și de auz au unit pe vecie limba română și i-au dat aura nepieritoare a statuilor inconfundabile prin Eminescu! Căci orice limbă își merită statuia sa pe măsura capacității sale de reordonare a universului. Eminescu e cel dintâi care a ridicat fără seamăn statuia limbii române. Și ne-a arătat că nicio împărăție nu poate plăti cât mintea unui poet.

Pe fresca ideală a însuși poporului nostru stă și va sta zugrăvit, în blândețe și visătorie, acest tânăr voievod ce răsare din departe și luminează flamura neamului românesc.

CASETA GÂNDURILOR GNOMICE

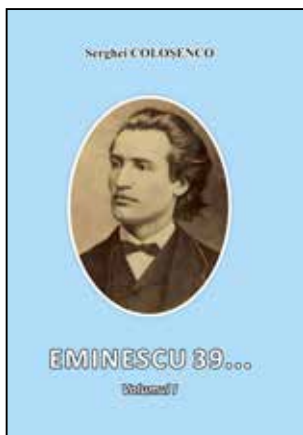
- Secretul vieții lungi a unui stat este păstrarea ierarhiei meritului.
- Fiecare om e o întrebare pusă din nou spiritului Universului.
- Când te laudă lumea, ascult-o, numai lauda ce ți-o aduci tu singur n-o asculta. Vei vedea ce frumos se reduc laudele lumii la nimic și cum înveți a prețui exact valoarea propriilor tale acte.

Mihai EMINESCU

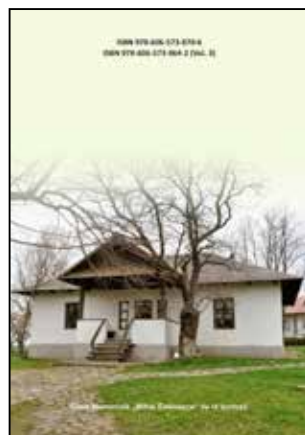
„Eminesciana” la Editura Sfera

Primul volum al Serialului „Eminescu 39...” a apărut la 15 ianuarie 2020. Ultimul volum, al IX-lea, a fost tipărit pentru ziua de 8 noiembrie a.c. Pentru 15 ianuarie 2023 am oferit editurii volumul X.

Serghei Coloșenco

15.01.2020

III - 15.01.2021

V - 15.06.2021

VIII - 15.06.2022

ELENA MONU

FAMILIA JUVARA – ISTORIE ȘI GENEALOGIE

La finele secolului al XVII-lea, aromânii (armânii) din Macedonia s-au răscolat împotriva persecuțiilor otomane care au culminat în anul 1788 cu teroarea dezlănțuită de Ali Tebelin, temutul pașă din Ianina. O parte din răsculați au pierit, uciși de turci, alții s-au refugiat la nord de Dunăre, în țările române, care, datorită statutului lor de autonomie, a legăturilor comerciale și culturale, a identității de grai și de origine, le-au oferit adăpost cu ospitalitatea specifică poporului nostru. Așa au ajuns pe pământ românesc familii ce au dat reprezentanți de seamă ai vieții politice și culturale: Mocioni, Gojdu, Șaguna, Bellu, Bolintineanu, Caracostea, Costaforu, Papahagi, Murnu, Danielopol ș.a.

Printre refugiați s-au aflat doi frați Giuvara, veniți din localitatea Aarmatoli din Munții Pindului, care s-au stabilit în sudul Olteniei, în județul Romanați, unde au luat în arendă o moșie, satul numindu-se, atunci și astăzi, Giuvărești. Numele Giuvara apare frecvent în cântecele aromânești și grecești din Munții Pindului, fiind, în opinia cercetătorilor, o poreclă aromânească. Cunoscutul etnograf și folclorist Tache Papahagi reproduce într-o lucrare a sa următoarele versuri: *Doi giunați, doi frați Giuvară.../ Ce bine știu să se bată.../ Giuvărați ficiori români bagă frica pritu câni...*

Totuși, se pare că au fost mai mulți Giuvara, căpitani de Armatoli, deoarece tradiția istorică, documentele și literatura orală a vremii amintesc acest nume la date diferite. Ioan Caragiani, care s-a ocupat de istoria aromânilor, publicând în anul 1929 o lucrare pe această temă, citează – după spusele bunicului său – portretul unui Nicolo Giuvara, cel mai vechi membru cunoscut al acestei familii: „Era un om înalt de talie, bine făcut și măreț și foarte viteaz. Tradițiunea locală spune că emigră în România.” (*recte*, Principatele Române). S-ar putea ca acest Nicolae să fie unul din frații stabiliți în Țara Românească. Cel dintâi însă dintre membrii familiei care a trăit în mod cert în Oltenia a fost Iamandi sau Diamandi Giuvara. Despre acest personaj, documentele epocii dau informații destul de bogate. Era stăpân al moșiei Giuvărești, statut menționat în anul 1821. Având funcția de *cîrcserdar* (căpitan de oști), Iamandi a fost însărcinat de divan să-l prindă pe Tudor Vladimirescu, dar, trecând de partea conducătorului revoluției, a fost numit ispravnic (prefect) al județului Romanați. La scurt timp, Iamandi Giuvara, având legături mai vechi cu Eteria, l-a părăsit pe Tudor, aliindu-se cu Alexandru Ipsilanti. În final, l-a trădat și pe acesta, fapt demonstrat în bătălia de la Drăgășani (7/19 iunie 1821). Nevoit să se predea lui Bimbașa Sava, la 20 iunie 1821, Iamandi a fost executat de turci, la Istanbul.

Fratele lui Iamandi se numea, credem, Trandafir, deoarece fiul său, Ion, este atestat în 1825, cu acest nume. Acest Ion Trandafir trebuie să fi fost acel Ion Giuvara, reținut de tradiția familiei ca întemeietor al ramurii muntene a Giuvăreștilor. Fiii săi, Trandafir și Gheorghe, participând la revoluția de la 1848, au emigrat în Franța și au adoptat, potrivit foneticii limbii franceze, numele Djuvara, menținut în timp de toți membrii ramurii muntene. Această ramură s-a stins odată cu Neagu Djuvara (1916–2018), carismaticul diplomat și istoric, profesor la Universitatea din București, după revenirea în țară.

Ramura moldavă a neamului Giuvara a adoptat

regionalismul Juvara. Potrivit tradiției, ascendentul ramurii a fost Ion Givara din Ianina, macedo-român din sudul Dunării, care a fugit din cauza reprimării brutale a răscoalei anti-otomane din 1788. În lucrarea sa „Familii de origine aromână în Principate”, Neagu Djuvara afirmă că fiii acestui Ion Givara erau rude cu Giuvăreștii din Muntenia. Fiii lui, Dumitru (Dumitrache), Hristodor (Cristodor) și Stere, s-au născut la Ianina, pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Potrivit tradiției Juvăreștilor, Dumitru și Hristodor s-au stabilit în Moldova în vremea domniei lui Scarlat Callimachi (1812–1819). Câțiva ani mai târziu, ar fi venit și Stere. Originea sud-dunăreană a familiei este confirmată de Costandin Sion în „Arhondologia Moldovei” (1853), unde îi numește „bulgari”, știut fiind că, în vremurile trecute, românii veniți din sudul Dunării erau denumiți „greci”, „albanezi”, „bulgari”, după zona de proveniență. Înainte de a veni în Moldova, frații Juvara lucraseră la Banca „Varias”, cu sucursale la Istanbul și Atena, păstrând, în continuare, legăturile cu acea instituție bancară. Aveau deci un capital, grație căruia, adăugând banii obținuți din comerțul cu vite, au luat în arendă moșii în ținuturile Fălciu, Tutova și Covurlui. Astfel, Dumitru Juvara a arendat moșia Roșiești-Fălciu și, prin căsătoria cu Paraschiva Penca, fată de negustori din Focșani, a cumpărat o moșie de 2000 hectare pe valea Elanului. A devenit pământean (cetățean al Moldovei), calitate care-i asigura accesul la funcții și scutirea de anumite dări.

Hristodor, căsătorit cu Catinca Rali, s-a stabilit mai întâi la Bârlad, iar după cumpărarea, de la Manolache Costache Epureanu, a moșiei Cârломănești-Tutova, și-a făcut casă în acest sat. Participarea sa la actul Unirii Principatelor i-a determinat pe electorii tutoveni să-l aleagă în Adunarea legislativă a Moldovei. Hristodor și soția sa au avut un fiu și trei fiice. Fiul, Dumitru (Tache) Juvara (1844–1920), a fost unul dintre primii profesori de economie politică la Universitatea din Iași, activând și la Bârlad ca avocat și ales primar al vechiului oraș. Ramura Hristodor Juvara s-a stins odată cu Tache, deoarece eminentul profesor și om politic nu a avut fii.

Stere Juvara, devenit și el pământean prin căsătorie, s-a stabilit în județul Vaslui. Dintre membrii familiei s-au remarcat: Teodor, prefect și deputat de Vaslui în Parlament, și Iamandi (Diamandi), care a îndeplinit aceleași funcții în județul Tecuci. Nici Teodor, nici Iamandi nu au lăsat urmași pe linie masculină.

Singurul membru al ramurii moldave care a transmis numele familiei a fost Dumitru (Dumitrache) Juvara. El a avut doi fii: Nicu și Iorgu (1837–1899) și o fiică, Maria. Nicu (? – 1901), proprietar al moșiei Șuletea, s-a însoțit cu Zamfira Lambrino, nepoata de frate a lui Iordache (Gheorghe) Lambrino, cumnatul și prietenul devotat al domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Dintre cei nouă copii ai lui Nicu au trăit doar: Ecaterina, Alfred, Alice și Henri. Alfred Juvara (1875–1963) a studiat dreptul la Sorbona, iar după susținerea doctoratului (1901), a devenit primul profesor de drept internațional privat din România. În această calitate, a apărut interesele României la conferințe internaționale, iar pentru meritele sale a fost desemnat membru al Curții Permanente de Arbitraj de la Praga și al Tribunalului Arbitral Mixt de la

Istanbul. Fratele său, Henri Juvara (1881–1946), căsătorit cu Maria Ana Perticari, l-a avut ca fiu pe George Juvara (1911–1984), magistrat și consilier juridic. Niciunul din frați nu a lăsat urmași.

Numele familiei l-a transmis Iorgu Dumitru Juvara (1837–1898), care s-a căsătorit cu Maria Docan, fiica unionistului Gheorghe Docan și nepoată de văr primar a domnitorului Alexandru Ioan Cuza, prin bunica sa, Joița Cuza. Iorgu Juvara s-a remarcat prin activitatea sa politică, socială și culturală. Astfel, a construit școala de la Sărățeni, unde familia a locuit în conacul existent și astăzi, a făcut numeroase donații unor biserici, a contribuit financiar la înființarea spitalului „Bârladul și Elena Beldiman”. (1876)

În anul 1881, pe 13 ianuarie, Iorgu Juvara, proprietar al imobilului de pe șoseaua Căii Naționale din Bârlad (strada Republicii), a făcut un schimb cu Nicu Philippide, care deținea casă și atenanse pe strada Tutova. Valoarea proprietății lui Nicu Philippide fiind mai mare, Iorgu Juvara i-a plătit acestuia o sumă importantă de bani.

Iorgu și Maria Juvara au avut cinci copii: Clémence, căsătorită cu Lupu C. Kostaky, Ernest (1870–1933), Nicu (1874–1958), Emil (1876–1950) și Iorgu (1877–1912). Ernest Juvara, personalitate proeminentă în domeniul medicinei, chirurg și profesor de chirurgie la Iași și București, nu a avut urmași din cele două căsătorii.

Numele Juvara a continuat prin Emil, cunoscut om politic și filantrop bârlădean, care a contribuit financiar, printre altele, la funcționarea Fabricii de ulei vegetal („Mândra”), cea mai veche întreprindere autohtonă din vechiul regat. Emil și Maria Juvara au avut trei copii: Dumitru (1903–1928), Ivoneta (1906–?1990) și Ion (1915–1996). Absolvent al Liceului Codreanu, Dumitru a făcut studii la Paris, obținând doctoratul la 25 de ani! A murit foarte tânăr. Din cauza acestei tragedii, Emil Juvara l-a protejat pe Ion, unicul fiu în viață, ținându-l ca sub un clopot de sticlă: instruirea i-au făcut-o profesori de la Liceul Codreanu care veneau în casa Juvara.

Medic chirurg, cu studiile făcute la București, Ion Juvara a avut primul post de medic la Murgeni, după care s-a stabilit definitiv la București, unde a fost profesor universitar și a practicat chirurgia până în anul 1986. Meritele i-au fost recunoscute de societăți medicale din Statele-Unite, Franța și Bulgaria, care l-au admis ca medic titular, iar în anul 1992, Academia Română l-a numit membru de onoare. Ion și Adina, soția sa, născută Cassasovici, au fost părinții Alexandrei Chiliman și ai Ilincăi Balș. În prezent, continuitatea numelui Juvara este asigurată de Matei Chiliman-Juvara (n. 1976), care are un fiu, Dmitri (n. 2019).

Istoria familiei merge mai departe...

Ion Juvara

Arh. Alexandra Juvara Chiliman, fiica acad. Ion Juvara, la dezvelirea bustului tatălui său, la UMF „Carol Davila” din București, 2015.

Casa Juvara din Bârlad - imagine actuală.

GHEORGHE GHERGHE

DESCĂLECAREA TÂRGULUI BÂRLAD

Istoriografia românească a fost obsedată de vechimea neamului, a localităților, de stabilitate și continuitate. Nu putem nega vechimea milenară a neamului românesc în spațiul balcanic, la sud și la nord de Dunăre, vechimea lui etnică și a rădăcinilor, dar această existență a neamului românesc nu a fost statică; periodic, în ființa etnică și în limbă s-au produs adaosuri.

Romanitatea a absorbit elementul slav, acesta influențând toate domeniile, apoi, după procesul abia încheiat, a apărut aportul turanic, insuficient cercetat în prezent. Totuși, romanitatea nu a dispărut, nici etnică, nici lingvistică, deoarece gramatica a adoptat toate adaosurile.

Puține așezări își continuă existența pe aceeași vatră, oriunde în lume. Vremurile au făcut din vechii români, pentru multe și îndelungate perioade, un popor pastoral. Din această cauză, așezările și-au avut vatra mobilă. Românii au trăit multă vreme în comunități mici, familiale. Realitatea este surprinsă în multe toponime, care perpetuează numele unui întemeietor, al celui care a bătut parul. Chiar dacă în aceeași vatră se regăsesc urme arheologice din mai multe perioade, acestea nu demonstrează o continuitate a aceleiași comunități și a urmașilor săi.

Satele și-au schimbat vatra într-un spațiu apropiat sau îndepărtat. Condiții pentru apariția orașelor nu au fost, țara noastră fiind des și îndelung zvârcolită de dese deplasări și reveniri ale populației. Au existat, cel mult, locuri de târguri, schimbul de produse fiind necesar întotdeauna, căci niciun grup uman nu poate produce tot.

Apariția unui târg sau a unei așezări de tip urban presupune existența unor condiții pe care spațiul românesc nu le-a oferit întotdeauna. A existat un mileniu de migrație, un mileniu pastoral al existenței comune. Modul de viață a devenit asemănător, indiferent de etnie. Creșterea animalelor a fost modul de viață predominant pentru migratori, dar și pentru români. S-a făcut schimb de produse; banii erau puțini și proveneau din negoțul internațional desfășurat în orașele de la Marea Neagră. Sigur, au fost, prin tradiție, și locuri cunoscute și acceptate pentru iarmarocuri. Poate a existat un asemenea loc și în preajma podului de peste Bârlad, cunoscut de cei interesați, dar nu suficient pentru apariția unei așezări. În preajma podului s-au încrucișat două drumuri vechi, unul pe direcția nord-sud și altul pe direcția est-vest. Nu putem vorbi despre o așezare urbană în timpul migrației. Cinci sute de ani, stăpâni au fost turancii (pecenegii, uzii, cumanii) și mongolii. Ei formau statul, ei formau stăpânirea. Nu putea exista un stat paralel al românilor.

Modul de viață pastoral nu a creat condiții pentru urbanizare. Aceste condiții au apărut după constituirea statului, formă de organizare bazată pe stabilitate și pe diversificarea ocupațiilor economice.

În aceste condiții, Bârladul a avut un moment inițial, un moment al nașterii. Toate localitățile au avut un moment de început, atât cele rurale cât și cele urbane. Multe orașe au început ca târguri, pentru o anumită zonă. Acest moment s-a ivit numai după unificarea completă a Moldovei, la sfârșitul domniei lui Petru al Mușatei. Să fi fost acest început în timpul

lui Roman al Mușatei, primul unificator al Moldovei, în timpul fiului său, Iuga, cum ne lasă să înțelegem letopisețul lui Grigore Ureche? Mai degrabă, acest început a fost făcut în timpul lui Alexandru cel Bun. A fost o domnie lungă, așezată, stabilă, o domnie în care s-au pus bazele administrației statului și s-au creat condiții pentru activitățile economice și comerciale.

Pentru începuturi, cronicarii, urmând tradiția, s-au folosit de termenul de *descălecare*. Acest fenomen a fost abordat de Ștefan Sorin Gorovei în studiile „Dragoș și Bogdan” și în „Mărturiile ale unității poporului român” („Opinia Studențească”, Iași, 7-8/V, nov-dec 1974, p.19). Tema a fost reluată într-un studiu mai amplu, „Întemeierea Moldovei. Probleme controversate”, ed. Univ. Al. I. Cuza, 1997). Cercetătorul ieșean a observat că toate textele care conțin termenul „descălecat” sunt texte în limba română, în timp ce în textele slave au fost folosite cuvintele „întemeiere” sau „așezări”. (Ibidem, p.49) Concluzionând, a specificat că înlocuirea termenului „descălecat” cu „întemeiere” sau invers nu înseamnă decât înlocuirea unui termen cu sinonimul său aproape identic. Documentele emise în limba slavă de cancelaria moldovenească au folosit termeni care au fost traduși prin întemeiere, început.

O observație asemănătoare a făcut și Nicolae Stoicescu: „[...] acest termen «descălecat» se utilizează în documentele moldovenești cu înțelesul de înființare sau întemeiere a unui sat”. (N. Stoicescu, „Descălecat sau întemeiere?”, în „Constituirea statelor feudale românești”, Ed. Acad., R.S.R., Buc, 1980, pg. 49, nr. 42, p.128, nr. 1570. În final, Nicolae Stoicescu a menționat că „pentru cronicarii moldoveni, înființarea unei țări nu se putea face decât prin descălecat.”

Cu câteva sute de ani înainte, cronicarul Grigore Ureche a menționat că termenul „descălecat” a fost folosit și pentru întemeierea unor orașe. Pornind de la aceste premise, dar și altele, Ștefan Sorin Gorovei a observat că se întemeiau și organizau țări, orașe, sate, așezăminte monahale (Ibidem, p. 56)

Un asemenea început, întemeiere, organizare, descălecarea a avut și Târgul Bârladului. Acest început, la Bârlad, nu a fost haotic, a fost, în mod sigur, o creație organizată. Descălecatul este consemnat în documente pentru a desemna locuri de baștină „din descălecătoare”, adică de la întemeierea așezării. (N. Grigoraș, „Proprietatea funciară și imobiliară a meseriașilor, negustorilor, boierilor și mănăstirilor din orașele moldovenești. Regimul și rolul ei (sec. XV-XVII)”, în A.I.I.AI, VII, 1970, p. 90).

Pentru Bârlad, exemplele sunt numeroase. În 1777, s-a vândut la Bârlad, pe ulița veche a târgului „un loc de baștină, din descălecătoare”. (I. Antonovici, „Documente bârlădene”, II, p. 51). Tot din 1777 se mai cunosc două documente. În 3 iunie 1777, Catinca, fata Grozii, femeia lui Dumitru Văcaru, a vândut jicnicerului Mihalache Cerchez [...] „un loc di baștină, din descălecătoare...pe ulița cea veche” (Ibidem, p. 51). Și tot în 1777, Câta și fiul său, Ion, au vândut un loc de casă în târgul Bârladului, pe ulița veche, biv vel jânicerului Mihalache Cerchez, ispravnicul ținutului Tutova [...] „din descălecătoare

aici în târgul Bârladului, pe ulița cea veche” (Ibidem, p. 52)

Toate aceste proprietăți amintite și consemnate ca fiind „din descălecătoare” se găseau pe ulița veche, prima stradă a târgului. În 1800, cumpărătorul Mihalache Cerchez, când moșia târgului se afla în proprietatea Catrinei Sturza, o atenționează pe aceasta că, într-un schimb cu Iurașcu [...] „el mi-a dat mie casa lui, binaoa și protimisis, adică discălitura lui iar nu moșia” (Ibidem, pp.95-97). Documentul este deosebit de important deoarece precizează un moment al întemeierii, dar și calitatea de proprietate domnească a târgului. Documentul mai precizează că locuitorii, din momentul întemeierii au avut drept de protimisis, dreptul de folosință, drept întărit de

Ștefan cel Mare. Atunci, în 1800, Catrina Sturza era proprietara moșiei târgului, dar pe o proprietate primită prin danie de la fostul proprietar, domnul Moldovei.

În aprilie 1812, Arsăni Cojocarul a vândut o casă cu loc cu tot căpitanului Petrache Dudescu, [...] „cari casă și loc și eu le-am avut descălicătură veche, ca și alți Bârlădeni.” (I. Antonovici, „Documente bârlădene”, II, p. 124). În 1815, bârlădenii au cumpărat cu 180.000 lei moșia târgului Bârlad de la Profira Dimachi, născută Miclescu. Din acel moment, dreptul de folosință „din descălecătoare” a fost înlocuit cu dreptul de proprietate „cu carte”.

GHEORGHE GHERGHE

RAMURA NIȚĂ A TRANEI

(continuare din nr. 3/88)

Al doilea fiu al lui Nicolae Gherghe din Zăicoi, Constantin, a fost căsătorit cu Dumitrana. Știm de un singur urmaș al lor, Ion, care semna Ion Constantin Nicolae Gherghe. În sat a fost cunoscut cu numele de Niță al Tronei, după numele mamei, decesul tatălui fiind cu mulți ani înaintea celui al mamei.

Nicolae Gherghe, fiul lui Mihai Gherghe a avut proprietatea din Zăicoi, de la răsărit de drum, în două părți egale. Acolo și-au ridicat case cei doi fii: Gheorghe, spre drum, Constantin, în continuare, spre răsărit.

Niță al Tronei a fost căsătorit în 1901 cu Maria Dumitru N. Pașol, fiind născut în 1877. A decedat în 1944 la vârsta de 67 de ani. Cu Maria a avut cinci copii, toți botezați de Ion Preotu Ștefan, vecinul din partea de nord, un urmaș de diaconi și preoți. Cei cinci au fost: Natalia, născută în 1904, căsătorită în 1926 cu Gheorghe Nicolae Stanca; Domnica, născută în 1909; Elena, născută în 1910; Ecaterina, născută în 1913 și Victor, născut în 1920. După moartea soției, Niță al Tronei a mai avut două fete: Domnica lui Purcaru și Elena, știută ca Lenuța lui Costea, mama acesteia fiind Ioana, văduva lui Gheorghe Ilie Mitran, căzut în primul război mondial. A fost căsătorită cu Ion Fariseu, căsătorie din care au rezultat doi copii: Ana (Nica) măritată cu Victor Diaconu și Aurel (Rel), însurat cu Nela Bădiță. Aurel Fariseu a fost inginer în Craiova.

Cel care a dus mai departe neamul Gherghe a fost Victor (Vita), căsătorit în 1943 cu Victoria M.P. Dumitrașcu, naș de cununie fiind Domnica I. Cruceru. Cei doi au avut patru copii: Domnica, Lucreția (Lucica), Nicolae și Ion.

Victor Gherghe a murit în 1954, cei patru copii fiind crescuți de mama lor, Victoria.

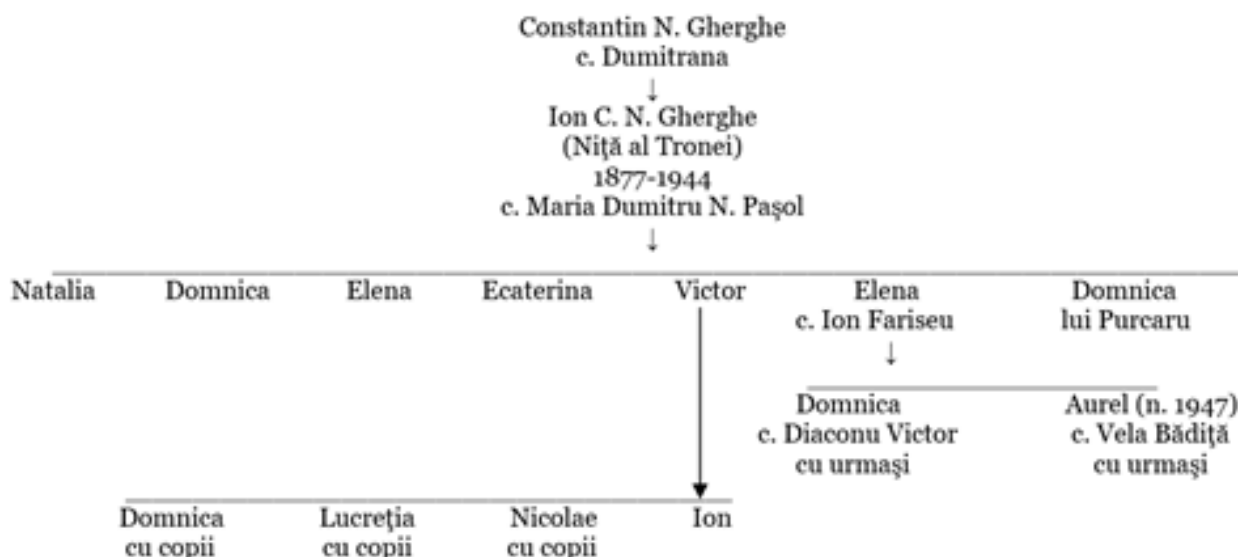
Nicolae (Nelu) Gherghe a fost profesor de matematică în Constanța unde s-a căsătorit și are copii.

Ion Gherghe s-a stabilit tot în Constanța și după informațiile noastre, nu are copii.

***

În prezent, în satul Zăicoi, nu mai este nimeni din neamul Gherghe. Casa lui Ilie Gherghe a fost demolată, iar cea a lui Victor Gherghe, urmaș al lui Niță al Tronei, este pustie, părăsită, năpădită de vegetația care înaintea, cucerindu-și drepturile, după ce o vreme fusese respinsă de oamenii neamului Gherghe.

RAMURA NIȚĂ AL TRANEI

NICOLETA ARNĂUTU

NOI CONTRIBUȚII LA ÎMBOGĂȚIREA MOȘTENIRII CULTURALE A BÂRLADULUI: DONAȚIILE CORNELIU VASILESCU ȘI DRAGOȘ PĂTRAȘCU

O parte consistentă, numeric și valoric, a moștenirii culturale a locului este teaurizată în muzeul bârlădean, cunoscut în rețeaua muzeală, și nu numai, ca un important deținător de valoroase artefacte din domeniile arheologie, istorie, numismatică, științele naturii și, nu în ultimul rând, artă și memorialistică, domenii stabilite de ctitori, încă din 1914.

În existența sa centenară, generații de muzeografi au contribuit la constituirea și îmbogățirea patrimoniului muzeal cu bunuri dintre care, astăzi, multe sunt clasate, conform normelor europene, în patrimoniul cultural național, ca parte integrantă a patrimoniului european și mondial.

Asigurarea creșterii patrimoniului cultural într-o instituție a statului este condiționată, oriunde în lume, în principal de doi factori: cel politic, de care depinde finanțarea ritmică necesară achizițiilor de bunuri culturale, și profesionalismul muzeografului, răspunzător de strategiile privind selecția valorilor și numărul acelor bunuri al căror loc este într-un muzeu.

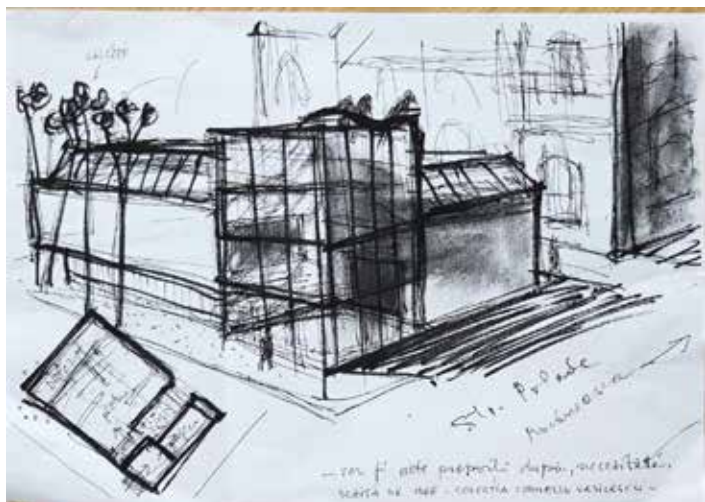
Înainte de '90, la acest capitol, finanțarea muzeelor românești, cu mici excepții, fie a lipsit cu desăvârșire, fie a fost insuficientă, fie a ratat momentul când un obiect cu valoare circula pe o piață limitată și controlată de stat. După această dată, singurul aspect major schimbat în bine este circulația bunurilor pe o piață liberă, cu multe inițiative private, cum ar fi Casele de licitație.

Cum patrimoniul cultural al unui muzeu nu poate rămâne la nivelul debutului în viața unei comunități, specialistul de muzeu are marea răspundere de a ridica vizibilitatea instituției, spre a trezi interesul celor cu disponibilități în înțelegerea fenomenului cultural, în complexitatea lui și în perspectiva a ceea ce numim posteritate. Această strategie a dat rezultate în cazul muzeului nostru, cuantificată în numărul important de valori intrate în proprietatea statului prin donații. Trebuie subliniate înțelegerea și, în principal, asigurarea finanțărilor, deloc mici, care au condus la introducerea unor donații în circuitul expozițional local și național. În decursul timpului, muzeul a beneficiat de finanțări, deloc de neglijat, pentru consolidări, refuncționalizări și modernizări ale unor clădiri, soldate cu înființarea unor adevărate muzee de sine stătătoare, cu sediu, personal, utilități specifice și activități proprii, între care cităm Donația de artă comparată Dr. Ion Chiricuță, Muzeul de Artă „Marcel Guguianu” și Muzeul Memorialisticii.

De curând, acestora li s-a adăugat Muzeul Colecțiilor, cu două expuneri de autor, Corneliu Vasilescu și Dragoș Pătrașcu, cu lucrări donate de artiști, deschise publicului în imobilul recent refuncționalizat și modernizat, clasat monument de arhitectură, cunoscut sub numele de „Casa Sturdza”. Deschiderea și inaugurarea au avut loc pe 23 octombrie a.c., în chiar ziua când Corneliu Vasilescu a împlinit 88 de toamne.

CORNELIU VASILESCU

Pentru că artistul nu a putut fi prezent la eveniment, inserăm, în calitate de foști colaboratori în proiectele derulate pe parcursul mai multor decenii (1970–2004), fapte care atestă că pictorul Corneliu Vasilescu, fiu al locului, nu s-a rupt niciodată de spațiul de obârșie și de fiecare dată s-a reîntors cu brațele pline de daruri oferite cu generozitate bârlădenilor. Multe dintre amintirile noastre au la bază mărturiile artistului,

Schiță de idee pentru un viitor Muzeu Corneliu Vasilescu.

prilejuite de întâlnirile noastre, fie în atelierul bucureștean de creație din Piața Palatului, fie cu ocazia revenirii în muzeu și, adeseori, la expoziții ale artistului și la alte manifestări culturale din capitală și din țară.

De o mare complexitate creativă, Corneliu Vasilescu face parte din generația bârlădenilor talentați ce i-au urmat lui Nicolae Tonitza: avea doar șase ani în momentul dispariției premature a marelui artist (27 februarie 1940). Talentul i-a fost descoperit și cultivat de mama sa, profesoară de desen, și de unchiul său, sculptor cu studii academice la Paris, Dumitru Tarază, unul dintre primii directori ai muzeului de după 1945. Atmosfera elevată din familie și atenția celor care i-au vegheat copilăria l-au ajutat să facă primii pași spre cunoașterea artelor. Dar regimul anilor '50 îi îngreădește brutal libertatea și accesul la studii: tatăl său – avocat de profesie și fost primar al Bârladului – era membru al Partidului Țărănesc.

Noile condiții îl determină pe Corneliu Vasilescu să se angajeze, de timpuriu, pe drumul dificil al luptei pentru câștigarea libertății de exprimare prin artă. Se orientează către viața culturală a orașului, prin implicarea în proiecte și contribuții consemnate în documentele timpului, unele definitorii pentru un fiu al locului.

În cadrul mișcării culturale de amatori a epocii era activ Cercul de pictură din cadrul Fabricii de Rulmenți, al cărui prim instructor a fost *muncitorul* Corneliu Vasilescu. Înțeles și ajutat de conducerea și specialiștii fabricii, ingineri educați și minți luminate (Ștefan Dumitrescu, Mircea Simovici și Mitică Berlea), a reușit, în urma unui concurs național, să

înscrie mișcarea de amatori bârlădeană din domeniul artelor plastice pe cel mai înalt loc de pe podium, victorie cu atât mai meritorie, pentru că jurizarea creației tinerilor veniți din toată țara a fost făcută de două mari personalități, profesori la Institutul „Nicolae Grigorescu” din București: pictorul Alexandru Ciucurencu, rector la acea dată, și sculptorul Boris Caragea.

Corneliu Vasilescu se impune în spațiul vizual bârlădean cu afișe de cinema, pe teme inspirate din filme, realizate pe panouri foarte mari, adevărate picturi plasate în spațiul public central. Talentul său de a desena și compune, cu ajutorul culorilor, reclame de valoare i-a adus notorietate și dincolo de granițele orașului: a avut colaborări, între care cea cu artistul Silberman, autorul reclamelor pentru Cinematograful Patria din București.

Tot din acest moment datează prezența artistului în muzeu, ca voluntar. Așa s-au născut comunicarea și prietenia cu directorul muzeului, Vasile Palade, ce a dăruit până la dispariția eminentului arheolog, în 1993. Artistul nu și-a uitat prietenul: l-a imortalizat într-un portret pe care l-a donat, aflat astăzi în expoziția permanentă a muzeului.

Devenit cunoscut și în rândul talentelor literare, teatrale și plastice bârlădene, tânărul pictor a fost cooptat în proiectul de deschidere a Teatrului „Victor Ion Popa”, în anul 1955: a colaborat la realizarea scenografică a pieselor înscrise în prima stagiune a teatrului. Este și momentul când, pentru prima dată, expune lucrări din creația sa în foaierea teatrului, apreciate de public și de presa locală.

Grație poziției sale, sculptorul Marcel Guguianu, consilier în Comisia de cultură de pe lângă Primăria Iași, îl cooptează pe concitadinul său în câteva proiecte. Amintim sărbătorirea Centenarului Unirii Principatelor la Iași, când, cu antrenamentul și talentul său în realizarea reclamelor, a pictat câteva panouri decorative de mari dimensiuni, care să acopere unele ruine existente în spațiul ieșean destinat manifestărilor jubiliare.

Debutul anilor '60 marchează o nouă etapă în destinul artistului care se integrează în atmosfera academică ieșeană; prietenii și prezența în atelierele artiștilor din Iași îi dau posibilitatea să se afirme. La acea dată, Uniunea Artiștilor Plastici Iași oferea membrilor titulari posibilitatea de a organiza expoziții personale, până la cea numită „Interregionala de artă ieșeană”, unde puteau participa și artiști din alte regiuni moldave. Atent la construcția traseului său artistic, se hotărăște să participe la selecția pentru o expoziție a Interregionalei, unde creația sa a fost acceptată. Printre membrii juriului: criticii Ion Frunzetti și Petru Comarnescu, foarte exigenți în evaluarea creațiilor artiștilor.

Pe simeza acestei expoziții, unde realismul socialist era în plin avânt, au figurat trei lucrări cu semnătura Corneliu Vasilescu, inspirate de un colț al Bârladului unde s-au înființat și au activat, în secolul al XIX-lea, primele tipografii și redacții de ziare; era și cartierul unde a venit pe lume și a trăit înaintașul său, Nicolae Tonitza. Această primă confruntare a artistului fără studii academice i-a confirmat talentul și i-a

deschis drumul spre alte expoziții organizate de UAP.

A doua mare ocazie de afirmare în mediul academic ieșean i s-a oferit în anul 1964, când, încrezător în talentul său, obține aprobarea de a deschide prima expoziție personală, în Sala Cupola din Iași. De reținut că multe dintre lucrările din această expoziție le-a donat muzeului, marcând primul său gest generos, urmat de atâtea altele pe parcursul vieții. Expoziția din 1964 i-a adus recunoașterea incontestabilă a talentului, răsplătit prin acordarea titlului de membru plin UAP, atribuit, contrar cutumelor în lumea artiștilor plastici, unui artist fără studii superioare.

În anii '70, părăsește Iașul și se stabilește la București, pentru a bate la porțile Institutului „N. Grigorescu”. La acel moment, pentru cele două-trei locuri la pictură concureau sute de candidați talentați din întreaga țară. Tânărul student, cu nota maximă la admitere, pășea în clasa profesorului Gheorghe Șaru (1920–2003), cu un bagaj prețios: o creație deja recunoscută.

Studentul Corneliu Vasilescu nu a uitat Bârladul și, mai ales, muzeul, cu care continuă să colaboreze sub diferite

forme. Astfel, a continuat să deseneze, gratuit, artefactele descoperite de arheologii bârlădeni, desene folosite în studiile publicate în revistele editate de Institutele din Iași și București, de pe lângă Academia Română. În anul 1973, în calitate de autor, împreună cu alți colegi critici și istorici de artă și sociologi, a inițiat un proiect avangardist, cu tema „Ameliorarea vizuală a unui spațiu industrial”, experiment unic în țară, desfășurat la Bârlad și, nu întâmplător, organizat în cadrul Fabricii de Rulmenți, unde lucrase ca muncitor. Au fost realizate zece panouri de mari dimensiuni, ce conțineau compoziții în care se regăseau forme geometrice și alte elemente grafice. Pe muncitorii care lucrau în aceste spații, panourile îi trimiteau vizual la forme pe care le manipula în cadrul producției. Dincolo de evaluările elogioase ale esteticienilor și sociologilor de renume, publicate în revista „Arta” (1973), experimentul a însemnat pentru artist o revenire acasă, așezând Bârladul pe harta estetică națională.

Nu putem omite contribuția lui Corneliu Vasilescu la îmbogățirea patrimoniului Secției de Artă a muzeului, pe care îl cunoștea de când acesta număra maxim 300 de bunuri, spre a ajunge, la centenar, la peste 4000 de valori.

În anul sărbătoririi de către Muzeu a 90 de ani de la nașterea lui N. Tonitza (1976), la expoziția dedicată sărbătoririi a participat și cunoscutul critic și istoric de artă, pictor, scriitor, eseist și memorialist român, Raoul Șorban (1912–2006), adus la Bârlad de C. Vasilescu. Cu această ocazie, oaspetele, în calitate de bun prieten cu Profesorul Ion Chiricuță, a informat direcția muzeului și pe muzeografi despre dorința ilustrului medic și colecționar de a face o donație, angajându-se să faciliteze directorului instituției o întâlnire. Astfel, anul 1976 marchează data de debut a Donației Chiricuță, adevărată odisee în care s-au implicat R. Șorban, C. Vasilescu, muzeul, oficialitățile locale și județene și mulți alți oameni de bine.

Tot prin intermediul său, o serie de colecționari bucureșteni au lansat oferte de achiziții ale unor lucrări din

C. Vasilescu, Autoportret - studiu

creația lui N. Tonitza și a altor nume celebre din perioada interbelică, lucrări cu circulație restrânsă pe piața de artă, puternic controlată de stat. Grație acestor informații, și cu toate greutățile financiare, muzeul a reușit să facă și câteva achiziții, îmbogățind Fondul Tonitza și Fondul Șt. Dimitrescu.

În același scop, Corneliu Vasilescu, în calitate de muzeograf în cadrul Oficiului Național al Ministerului Culturii, secțiunea expoziții externe, a facilitat muzeului bârlădean transferul a două loturi de lucrări din creația contemporană: circa 100 de opere de sculptură, grafică, pictură și artă decorativă, care au intrat în patrimoniul Secției de Artă. Valoarea acestei implicări este cu atât mai mare dacă ținem cont de faptul că, în condițiile lipsei resurselor, fapt ce încetinea îmbogățirea fondului de artă contemporană a secției create spre sfârșitul anilor '60, transferul celor 100 de lucrări a reprezentat o substanțială contribuție. Și, la fel de important, componența fondului, pe lângă cele de pictură și grafică, se îmbogățește cu două mari domenii: sculptură și artă decorativă contemporană.

La toate acestea se adaugă prezența operei artistului, în repetate rânduri, în expozițiile organizate la muzeu, teatru sau galerii, grație cărora publicul i-a putut urmări traiectoria și evoluția creației.

Atașamentul său față de oraș s-a manifestat și prin dorința de a dona o parte din creația sa. Așa se face că, încă din anii '80, pe agenda de lucru a muzeului figurau două mari proiecte: Donația Marcel Guguianu și Donația Corneliu Vasilescu, nerealizabile la acel timp din cauza lipsei acute a spațiului. În anul 2004, la sărbătorirea celor 90 de ani ai muzeului, în cadrul sesiunii științifice a Secției de Artă, au fost supuse dezbaterilor două proiecte: Muzeul de autor „Marcel Guguianu”, inaugurat cu cea ocazie, și Donația Corneliu Vasilescu, prezentată de artist, în perspectiva expunerii la Casa Sturdza. Cu eforturi conjugate, s-a realizat Proiectul Marcel Guguianu, în timp ce al doilea a rămas în așteptare.

Deși condițiile erau neprielnice pentru împlinirea dorinței artistului, au continuat discuțiile noastre pline de idei optimiste, ce mergeau de la detalii privind componența donației, etalare și chiar până la cel mai frumos vis de a construi o clădire specială. La un moment dat, artistul a materializat una dintre idei, desenând o clădire, cu toate departamentele specifice unui muzeu care să adăpostească o donație de artă, schiță originală, reprodușă, în premieră, în materialul de față.

La sărbătorirea centenarului muzeului, în anul 2014, expozițiile permanente ale Secției de Artă, cu cele două mari domenii, artă universală și artă românească, se desfășoară în două spații distincte, având ca element comun ideea rolului donațiilor în dinamica îmbogățirii și diversificării structurii patrimoniului cultural.

În spațiul destinat artei românești, Corneliu Vasilescu a beneficiat, în perioada 2014–2022, de o sală unde, prin lucrările donate cu acest prilej, și alături de alte câteva deja existente în muzeu, am reușit să prezentăm în sinteză creația artistului.

Generozitatea concretizată în expunerea actuală de pe simeze, precum și privilegiul muzeografului de a cunoaște creația lui Corneliu Vasilescu începând cu prima expoziție din anul 1964, ne dau posibilitatea să facem, dincolo de relatările biografice, câteva considerații ce țin de opera artistului.

Așa cum a ținut chiar artistul să exprime prin panotarea făcută, într-un stil personal, dar și din contextul discuțiilor noastre, nevoia trecerii din registrul figurativ în cel abstract, până la forma gestuală, a apărut de timpuriu, fără a avea niciun model ci, doar, nevoia autentică, la un moment dat, de a evada în spontaneitatea gestului.

Libertatea de exprimare adoptată încă din tinerețe și perfecționarea meșteșugului compoziției plastice au fost principalele preocupări din activitatea sa de creație. Refuzul timpuriu al oricărei forme narative sau descriptive l-a condus la crearea unei imagini care înregistrează cu fidelitate tensiunile spirituale și fizice ale pictorului, imagini încadrabile în abstractul gestual, așa cum este definit de dicționare și critici de artă.

Sau, așa cum aprecia cineva, o creație încadrabilă în gestualism este un tablou în care vei descoperi nu ceea ce vezi, ci ceea ce simte artistul, o adevărată seismogramă a descărcărilor sale de energie.

Corneliu Vasilescu ne spunea adeseori că eliberarea energiei, care se regăsește în forma spontană a actului de creație, este binevenită dar, mult mai important, este necesar și chiar obligatoriu ca, înainte ca pensula să atingă suprafața de pictat, să existe un plan asumat al imaginii ce urmează să reprezinte deopotrivă o idee și/sau un sentiment sau unele trăiri sensibile.

Bazată pe aceste principii, creația artistului, organizată

Aspecte din expoziție

ca expunere permanentă, dăruită cu generozitate marelui public, și în mod special publicului bârlădean, dă privitorului posibilitatea să descopere în fiecare compoziție o anume libertate a privirii care poate circula în toate direcțiile, mergând până la libertatea de a ieși și reveni, total nestingherită, dincolo de bagheta invizibilă.

Această libertate este dată de suprafețele cu benzi ritmice, care domină și creează un spațiu abstract, infinit, în care culoarea se contopește cu forma benzilor dispuse în tușe plate, active în același plan.

Trăsăturile de pensulă, de la culori strălucitoare, până la tonuri puternice (roșu, albastru) ajută privirea să perceapă acel specific dat de rezeziunea culorilor înșiruite pe pânză, care, deși nu-ți dau prilejul să recunoști nimic ce ar avea legătură cu realul, te ajută, în final, să descoperi o structură bine încheată, nerepetabilă, și asumată, din fiecare tablou.

Contribuția majoră a Donației Corneliu Vasilescu constă în faptul că, pentru prima dată, în cadrul colecțiilor de artă contemporană românească, secțiunea expresionismului abstract se îmbogățește cu un număr semnificativ de lucrări, încadrabile ca stil în mișcarea gestuală.

Donația **DRAGOȘ PĂTRAȘCU** mai adaugă un capitol la colecțiile de grafică existente în fondul de artă contemporană a muzeului, contribuție semnificativă dacă ținem cont de faptul că genurile graficii, cu componenta desen, sunt, comparativ cu pictura, mult mai puțin reprezentate în patrimoniul Secției de Artă.

Ineditul acestui fond este dat de felul cum l-a gândit artistul: o selecție de lucrări ce definesc preocupările unui talent împătimit de desen, aflat într-o evoluție continuă sub aspect tematic și al mijloacelor de expresie, ce îl duc pe alte coordonate, cele ale colajului - obiect de artă și instalație.

Dragoș Pătrașcu, profesor la Academia de Arte din Iași, se numără printre artiștii contemporani ale căror creații au figurat pe simezele muzeului bârlădean. Colaborarea muzeului cu artistul a debutat acum câteva decenii, grație unuia dintre cei mai importanți parteneri culturali ai muzeului, Constantin Teodorescu (1939-2011), medic de profesie și colecționar de vocație. Printre preocupările sale s-a numărat constituirea unui inedit fond dedicat lui Mihai Eminescu, ilustrat în mai multe domenii, între care arta plastică ocupă un loc important. Fondul a fost constituit cu gândul și dorința colecționarului de a înființa în Bârlad Centrul Cultural „Mihai Eminescu”, ca entitate muzeală de sine stătătoare. După un drum lung și anevoios, ideea s-a materializat în ianuarie 2011, an în care colecționarul a plecat la ceruri, văzându-și dorința împlinită.

Cu mult timp înainte de intrarea Centrului Cultural în circuitul expozițional, dr. C. Teodorescu a acceptat invitația de a expune acest important fond în muzeu. Preluarea și organizarea expoziției ne-a oferit atunci prilejul de a descoperi creații ale unor importanți artiști plastici români, între care și desenele lui Dragoș Pătrașcu. Numărul mare de lucrări, ne-a îngăduit să le organizăm într-un spațiu distinct, ca expunere de autor. O parte dintre acestea se află la Centrul „Eminescu”, o altă parte, în fondul constituit din peste 150 de lucrări de artă donate muzeului de colecționarul C. Teodorescu.

Astăzi, opera artistului, o selecție ce poartă semnătura Dragoș Pătrașcu, intră în circuitul expozițional permanent al muzeului, cu un număr de lucrări ce pun în evidență faptul că desenul a rămas abordarea esențială prin care se exprimă, sintetizând o întregă realitate în plan bidimensional, gen care, pentru artist, nu mai reprezintă de mult timp un secret.

Alături de abordarea desenului tradițional, în cadrul căruia linia este promovată la rangul de element esențial, artistul a selectat un alt grup de lucrări ce definesc un desen legat nu de o narație, ci de inovație, de concepție, o gândire sintetică ce ne introduce într-o altă lume, de dincolo de imagine sau de realitate.

Tehnicile tradiționale ale desenului, acompaniate de noi mijloace plastice, demonstrează interesul artistului pentru noi abordări, care împing limitele desenului către colaj și un gen mai recent în artă, instalația, care a avut, și în spațiul vizual românesc, o evoluție spectaculoasă. Instalația prezentă în expoziție reprezintă o compoziție concepută după viziunea artistului, un ansamblu de obiecte dominant

Pe de altă parte, fondul substanțial Corneliu Vasilescu existent în muzeu, cu lucrări provenite din donații și achiziții făcute pe parcursul anilor, reprezintă singurul fond complet de autor, ce definește drumul unei creații cu dileme, căutări, certitudini și tot atâtea exprimări plastice, putând fi valorificat astăzi și, poate, peste sute de ani.

Considerațiile noastre sunt bazate pe faptul că debutul limbajului plastic al artistului, așa cum se poate vedea și în expoziție, este sincron cu mișcarea gestuală apărută, în spațiul artistic american, la jumătatea secolului trecut, când, așa cum spune adeseori artistul, posibilitatea răspândirii informației, a imaginii și, mai ales, libera circulație a artistului, comparativ cu zilele noastre, lipseau cu desăvârșire.

Ampla expoziție dedicată publicului, cu panotarea profesionistă a autorului, reprezintă, din ceea ce știm noi, un unicat în rețeaua muzeală națională, un omagiu al muzeului adus artistului Corneliu Vasilescu, unanim recunoscut de critica de specialitate drept cel mai reprezentativ artist român a cărui operă stă la loc de cinste în mișcarea gestuală de pe mapamond.

Dragoș Pătrașcu, Autoportret

Compoziție

tridimensional, ce surprinde prin amestecul de inovație și combinații, pornind de la prețioase instrumente, cândva muzicale, până la o serie de obiecte banale (flori și fragmente din manechine de plastic etc.), pe care, în alt context, nu le-am vedea alăturându-se. Aparent, instalația lui Dragoș Pătrașcu, astfel gândită încât fiecare obiect contribuie la unitatea expresiei artistice, susținută vizual și sonor de proiecții, pare că aglomerează spațiul încăperii; în realitate, ea îl reconstruiește cu piese tridimensionale, colorate în negru, astfel grupate încât putem percepe, în ciuda staticului, o anume mișcare a tuturor obiectelor, dar, în special, o intensă circulație a ideilor. Reunind obiecte dintre cele mai variate ca formă, material, dimensiuni, și cu preponderența culorii negre, ea reprezintă, cum spunea cineva, o formă de nomadism artistic și filosofic, în cadrul căreia linia neagră dominantă a compoziției ne duce cu gândul la definiția lui Paul Klee (1879-1940), pentru care, linia este un punct care a mers pe jos. Am adăuga noi, în cadrul creației lui Dragoș Pătrașcu, de la limitele desenului bidimensional, linia a coborât în spațiu, modelând obiectele ce compun dinamica instalației. În artele românești, genul a debutat pe la mijlocul secolului trecut, având, comparativ cu pictura, grafica, sculptura, o existență, de regulă, efemeră, deoarece, la închiderea unei expoziții, rămâne doar o prezență regășibilă în fotografiile și filme. Structura fondului gândit de Dragoș Pătrașcu conferă însă instalației o prezență cu caracter permanent, dând o particularitate semnificativă spațiului

expozițional atât de bogat și variat de pe simezele muzeului bârlădean.

Dincolo de gestul de aleasă generozitate și valoarea fiecărui obiect în parte, Donațiile Corneliu Vasilescu și Dragoș Pătrașcu aduc o contribuție majoră la diversificarea structurii compoziționale a patrimoniului de artă al muzeului. Ele îmbogățesc spațiul expozițional de artă cu caracter permanent, oferind o adevărată carte de artă, între coverțile căreia publicul descoperă capitole dedicate artelor românești și universale: arta românească reprezentând evoluția picturii interbelice, cu lucrările celor mai reprezentativi artiști, arta contemporană, cu genurile pictură, sculptură și genul aristocrat al artelor decorative, tapiseria, ilustrând direcții principale ale creației românești din ultimele cinci decenii ale secolului trecut; arta universală, cu pictură, grafică, sculptură și bogatele genuri ale artelor decorative, provenind din importante spații culturale europene și orientale, databile în perioada secolelor XVII și XIX.

Gândite și panotate de fiecare autor în parte, în spații distincte, cele două expoziții reprezintă, fiecare, în opinia noastră, un Portret de artist: fiecare lucrare face parte dintr-un întreg care ne ajută să urmărim și să reconstituim ritualul magic care unește spiritul cu gestul.

Aplaudăm gestul artiștilor Corneliu Vasilescu și Dragoș Pătrașcu, îi felicităm și le dorim cât mai multe realizări.

*Dragoș
Pătrașcu,
Instalație*

Aspecte din expoziție

UN POEM DE...**LUCIAN VASILIU****EMINESCU LA ODESA***

Rogu-te să nu mă uiți aici,
Oropsit printre ruși.

(*Epistolă eminesciană.*
Către amicul junimist Vasile Burlă)

Astă noapte m-am visat oștean.
Apăram cetatea Odesa.
Formasem o ceată a umbrelor
cu amicii botoșăneni Lucian Valea,
Emil Iordache, Constantin Draxin,
Emanoil Marcu, Horațiu Ioan Lașcu

În loc de mitraliere
eram dotați cu uriașe pene de scris,
ca în vremea Logofătului Conachi.
La brâu, fiecare
avea atârnată
o călimară cu violetă cerneală

Brusc, furăm înconjurați de tancuri,
legitimați fiind în limba slavă veche.
Cerul părea traversat de îngeri decapitați
în forma literelor din alfabetul chirilic

– Creștin ortodox?, fui interogat.
Îmi făcui cruce și rostii
„Tatăl nostru” în limba greacă.
M-am declarat sergent
de la Podul Înalt de Bârlad,
pregătiți să îl salvăm
pe junele poet Mihai Eminescu,
internat în Sanatoriul din Liman
al doctorului Iakimovich

În mintea mea
se războiau popoare dispărute,
incașii cu hitiții

M-am trezit
deșteptat de pisicile parohiale.
Eram acasă,
semn de carte
într-un mieunat universal.

* Poem apărut inițial în revista *România*
Literară, nr. 44/2022.

VALERIU STANCU**întoarcerea tatălui risipitor**

Iată-mă,
am venit,
eu sunt tatăl risipitor și,
în sfârșit,
m-am întors.
N-au aprins făclii fiii mei,
nici nu au jertfit vițelul cel gras,
nu au tocmit menestreli ca să-mi cînte întoarcerea
și nu au chemat rudele,
vecinii,
prieteni,
la ospățul întoarcerii.
Despre mine,
Iisus nu a rostit nici pilde, nici parabole,
pe mine nu m-a chemat să fiu unul din ucenicii săi.
Eu nu am încăput în scripturile înveșnicirii,
nici în evangheliile celor patru talmăcitori ai cuvîntului divin.
Sunt ostenit de întoarcerea-mi ce a durat o veșnicie,
tălpile înspinate îmi sunt,
toiagul ros,
pleoapele încenușate de pulberea drumului,
dar pentru mine Homer nu a avut ochi, ca să-mi vadă calvarul,
nici inspirație ca să scrie epopeea „întoarcerea tatălui risipitor”,
așa cum a scris pentru sărmanul,
vicleanul,
nemuritorul Odiseu, cel rătăcit prin ispitirile și piedicile mărilor.
În fond, poate fiii mei nu știu,
dar,
orice femeie care mușcă dintr-un măr
este o Evă ce și-a ispășit pedeapsa!

zori de toamnă

N-ai mai venit, iubito. Nu-i nimic,
Ne vom vedea, probabil, altă dată!
Ți s-a răcit cafeaua în ibric
Iar sticla de pinot, netulburată,

În frapieră parcă a-nghetă
Și nu mai vrea rubinul să-și scînteie,
Mai tristă chiar decît un trist soldat
Ce își așteaptă moartea în tranșee.

Vai, miezul nopții a trecut de mult,
De mult, cenușăresele-s acasă...
Doar glasul focului îl mai ascult
Și că nu vii, de-acum, nici nu-mi mai pasă!

Pe masă, lumînările s-au stins:
În cinstea ta arseseră degeaba...
Știam că n-ai să vii și înadins
M-am înturnat la Beatles, Queen și Abba.

N-ai mai venit, copile, n-ai venit!
În poarta clipei doar tăcerea bate;
O geană de lumină-n răsărit
Îmi țese-o noapte de singurătate...

Uitat, adoarme focu-n șemineu
Și visele în suflet adormiră...
Noaptea s-a dus, n-ai mai venit, dar eu
Încă mai vindec rănilor din liră.

DANIELA OATU

Suflet de hârtie

M-ai citit printre rânduri
dintr-o suflare
sau alene
cât să-ți rețin atenția
c-un ochi la prima pagină
unde din când în când plouă
cu altul pe pagina goală
unde e soare întruna

I-ai mutat mai la umbră
și-ai răs
când de sufletu-mi te despărțeau câteva file
pe care le-ai rupt
din greșeală

Pe când timpul se lăsa-ncălecat

Pe când învârteam soarele pe degete
și timpul se lăsa-ncălecat
puneam șei pe lumină
ștregărește-n galop
peste garduri înspre îngerii
inima sălta
niciun colț de Paradis
de sub copite să scape

Astăzi
număr pietrele rămase în cer
să fie despicate în patru
soarele rostogolit în iarbă
e prea departe
peste umbra lui
nici timpul nu mai poate sări

Aș cosi marea...

Paradisul
e dincolo de geamandură

între nouă cercuri concentrice
crește iarba de-acasă

Aș cosi marea
în sufletul tău să înot
dincolo de geamandură

SIMION BOGDĂNESCU

ÎNTR-ADEVĂR, AM IUBIT...

„Există o singură problemă filosofică
cu adevărat importantă: sinuciderea.”

(Albert Camus)

Că nu m-am sinucis din dragoste,
ce foarte rău îmi pare (!),
în perioada mea de glorie nebună,
în studenție,
cu-atâtea și-atâtea posibilități
de suicid –
un gest firesc, mai mult ca simplu,
un salt către o plasă de păianjen
de pe acoperișul plat al unui bloc
ros de zăpezi și de ploii mocănești,
un triplu salt mortal, de cangur
țâșnit năucitor din marsupiu
într-o rotire de fântână
zburătoare pe cer
și apoi: Buf!

Că nu m-am omorât din dragoste
pe vremea studenției,
ce foarte rău îmi pare (!),
aș fi intrat definitiv în asfalt
și în cartea recordurilor
proiectil aiurit, împușcător de îngerii,
și-aș fi dat un exemplu de necontestat
urmașilor mei sinucigași
că, într-adevăr, am iubit,
până la jertfa supremă,
sinuciderea!...

OMĂT SONOR

Cum se divide spațiul meu de umbră
De spațiul tău pe care l-ai sunat?
Tresare-un crematoriu unde umblă
Omătul sorții, înger spulberat

Imens pe toată valea timpul suflă
Troian de vine, râu albit în roi,
Pe gândul viu al sinelui se umflă
Omătul sorții mele înapoi

Parcă s-au fost împinse mii de berze
Călătorind sonore arături
Și sună luna cheia unor treze
Călugărițe albe prin păduri

De rugăciune, văi pulverizate
De liniște de spaimă toacă-n schit
În spațiul tău zăpada nu mai bate,
În spațiul meu ninsoarea a-nlemnit.

ALEXANDRU POPESCU PRAHOVARA

EURITMII

Fata de Foc

!Sub păr blond de flacăără
Ochi turcoaz îi scapără...

!Trup de amforă maro
Zveltă ca litera ρ...

!Puzderie de-alunițe
Pe pielea-i de Luminiță...

!Încât nici marea nu poate
Să le sărute pe toate...

!Mai ales pe-ascunsă cea
Ce de dor îi strălucea!

Oxford, Înălțarea Sfintei Cruci,
14 Răpciune 2022

Surăs în vis

!Iubirea netrecută
tainic se repercută
în tandrul tău surâs:

Sub gene-albastre-verzi
nici nu-ți vine să crezi
în vis ce-aproape-ți îs!

Oxford, 7 Brumărel 2022

Sub o frunză

!Sub o frunză
Vrea-s' te-ascunză
Toamna roșă
Ca sub broșă:

!La rever de
Pom roz-verde
De-unde-o rază
Luminează:

!Lin pe-obraz
Din cer turcoaz
Să-ți pătrundă
Dulcea undă:

!Foc în suflet
Sub răsuflăt
Dorul prim:
Ne-îndrăgostim!

Oxford, 18 Brumărel 2022

Insomnie

!Din luna ca o barcă
O siluetă parcă
Descinde-n palmieri
Sub chipul tău de ieri...

!Adusă ca o boare
De-autumnală floare
Păstrată, roz, la piept
În timp ce-n vis te-aștept...

!La Palma de Mallorca
Însingurat de dor ca
Într-o osândă-eternă:
Doar umbra ta pe pernă!

Palma de Mallorca,
21 Brumărel 2022

Am-în-Doi

!Descântec
nu cântec:
Vot pentru
pur centru!

!Lacrimă
nu patimă:
Dragoste
nu pacoste!

!Dor
s-ador:
Drag
peste steag!

!Vals rock
dintr-un foc:
Sub lună
neună!

!Un-Doi
am-în-doi:
De duh
prin Văz:Duh!

Blondă Făclie

!Pulsul tresaltă:
Cum să rezist
La flama-înaltă
De ametist,

Aprinsă-n ochii
Tăi, când mă-îmbii,
Probând noi rochii
Mov-străvezii!

!Îți simt aura
De taină, chiar
De-o dai de-a dura
Ca pe-un alb zar:

Undă-n parfumuri,
Suplă treci prin
Funebre fumuri
Briză de Crin!

Luna-gondolă, Mallorca, Octombrie 2022

!Blondă Făclie,
Prin doliul tău
-Din temelie-
Mistui ce-i rău:

Văz:Duh, pe zgura
Crucilor reci,
Renaște pura
Dragoste-n veci!

Oxford, Sfinții doctori fără de arginți
Cosma și Damian, 1 Brumar 2022

*Cadru din filmul Solaris (1972)
de Andrei Tarkovski*

Mărțișor de toamnă

!Între Solaris și Iubită
- încins c-o-aură rece de-anagnost -
Pulsarul creierului meu palpită
ca-n RMN-ul unui mire sfânt și-anost,

Ales să joace rolul unui geniu
la nunta văduvei gata să nască
În cea mai scurtă clipă din mileniu:
idee pură fulgerând sub bască!

!Topind distanțe de îngeri-lumină
să ardem dincolo de-Apocalipsă
Spre pacea sufletului unde ni se-îmbină
doruri străine de regret sau lipsă,

Unde îmbrățișați (privind spre stele
cu ochii dragostei dintâi, când calm reciți
Psalmul sărutului meu roz pe alba-ți
piele)
îngenunchem în *Vasul cu Îndrăgostiți!*

Oxford, Moșii de toamnă, 5 Brumar 2022

*«Vasul cu Îndrăgostiți», Cultura
Gumelnița (4300 a. Chr. - 4100 a. Chr.)*

Poză de roză

!Dovada limpede că trandafir îți sunt
Răzbate-n poză dintr-un optic amănunt:
Când l-oglindești, roz-galben, în pervaz
Reflexia-l transformă în fața mea de azi,

C-un aer tâmp, de-îndrăgostit adolescent
Rămas, sărutului tău, repetent...
Încât, de-oricâte ori l-ai săruta,
El înflorește pururi la fereastra ta,

Bătându-ți tandru cu petalele în geam:
Aievea pe-ochii de turcoaze te-atingeam,
Atât de-înrouat cu diamante-încât
Simțea lumina vie de-început!

!Apoi surâsul tău, printr-un suspin,
Mă curăța de fiecare spin
C-o mângâiere-așa suavă-dulce
Că trandafirul nu mai poate să se culce:

Parfumul lui pe fața ta-l respir:
O Degețică-ntr-un boboc de trandafir,
Trăind în fermecată simbioză
Cu sufletul meu înflorit în roză!

Oxford, Sf Mare Mucenic Mina,
Ocrotitorul celor păgubiți,
11 Brumar 2022

Sonet pentru manechinul extatic

!În vis de trubadur, nu mă abțin:
Mă uit – din viitor – prin gaura cheii
La nudul roz, fără trecut, al femeii
Spre sufletu-i de orizonturi plin...

Vrăjit de silueta ei de după
Uitare... văd, ca-ntr-un frotiu sub lupă,
Globulele iubirii nespuse cum devin
Ochii copilei din Originalul Manechin:

Turcoaze-n transă - imnic arhetip
De bucurie-a muzei solitare, prin
Extazul ritmului ce-n tine-l înfirip...

Când versul capătă parfum stelar de
crin,

Aura-mi se desprinde, rostogol,
Să-ți strângă-n raze mijlocelul gol!

Ploiești-Oxford, 27-29 Brumar 2022

Făt Frumos din poezie

Imn de Crăciun

!Îngerașul păzitor
cel mai mult mi-e de-ajutor
când adoarme, mărunțel,
în boboc de clopoțel:

!Când - ningând rotund pe el
nimb de flacăra-aurie -
alb îl scrie pe hârtie
Făt Frumos din poezie:

!Rug de rugăciune vie
- una mie, una ție
una lui Popa Ilie -
pentru-întreaga-Împărăție:

!Imn de bucurie-învie
prin Văz: Duh, sus, spre tărie:
numai Dumnezeu îl știe
pe de rost: *euritmie*:

!Armonie-n Stea, Marie!

Oxford, Sf. Ierarh Dosoftei,
13 Undrea 2022

HORAȚIU STAMATIN

ZECE METOPE ÎN PELION

***

Un centaur este un călăreț care de mult ce a călărit un cal, acesta și-a pierdut capul, grumazul. Ca să nu se-nece în golful Pagasetic, călărețul s-a scufundat în cal pân' la buric și astfel a putut alerga mai departe.

***

Dacă vei auzi un cântec ademenitor în marea de măslini, e semn bun. A doua zi nu va mai ploua și tu vei putea urca muntele, la Portaria. Acolo sub un platan secular, vei întâlni o femeie: ea îmbăiază un fel de mînz într-o cadă plină cu ulei de măslină.

***

Ce noroc pe locuitorii din golf: pescărușele au penele colorate în culorile patriei și centaurițele au unghiile date cu oje în culorile patriei! Altfel cum am mai fi putut să ne continuăm drumul pân' la Delphi.

***

O româncă venită în concediu în Pelion s-a-ndrăgostit de un centaur. Dimineața-n zori îl călărea de-a lungul plajei. S-a-ntâmpnat să dea peste ei o superbă suedeză care făcea jogging. Când s-au-ntors la hotel, centaurul purta o lungă mustață blondă.

***

Un sentiment contradictoriu te cuprinde în fața unui pelion. E așa ca tatăl meu când îmi cerea să-i spun valoarea numărului π dintr-o răsufare: când mă opream, îmi ardea o vergea la palmă și-mi dădea un număr de munci egal cu ultima cifră la care mă opream. Și asta până-ntr-o zi! Altminteri era un om de treabă: la micul dejun mâncam iaurt cu miere de albine.

***

E seară, stăm pe plaja golfului, vinul și măslinile ne ajută să vorbim o limbă în care vocalele și consoanele se-nlănțuiesc în acord cu sentimentele noastre. Un nor deasupra noastră naște o ființă: nici om, nici neom, ceva între eu și el când suntem furioși.

***

Când mireasa se urcă pe masă și-ncepu un dans de răsturnă cupele cu vin, de sparse toate farfuriile, de răvăși pe toți mesenii, de sub masa mare se auzi o țâpăsură: *Meden agan*, fapt ce duse la o păruială de pomină între nuntași.

***

Văzându-mă alergând de-a lungul cheiului, un locuitor din Volos mă-ntreabă: „De ce Ahile cel iute de picior nu poate să ajungă din urmă broasca țestoasă?” Îl privesc nedumerit, greaca mea veche o fi de vină?! Totuși îi răspund în stilul meu carpatin: „Și de-o fi adevărat, spune-i lui Ahile curat că mi se-ntâmplă și mie, dar numai când beau o cinzeacă de ambrozie“.

***

„De ce nu ne scăldăm de două ori în aceleași ape ale unui râu?”, mă-ntreabă iubita mea, cu o oarecare sfială. Îi răspund: „De ce este altfel de fiecare dată când facem amor?”

***

Pe Drumul centaurilor, un turist își ducea bicicleta în spate, pășea cu mare atenție, cu o mână scotea câte o pietricică din buzunar și o arunca în față, unde cădea se ferea ca de un loc nefast. La capătul drumului o femeie îi oferi o cămașă, el o refuză că ar fi trebuit să pună bicicleta jos și dacă ar fi urcat pe ea, ar fi semănat prea mult cu un centaur. Și el nu avea nici o vină.

15 oct. 2022, Portaria, Grecia

MIRELA CHICOȘ

Clipa mea de ispășire

Cutreier nopțile și-n praf de stele mă afund
Până-n călcâi, până la brâu,
Spre-un punct și-o virgulă
Și-o întrebare...

Cutreier nopțile pribeag și-n visu-Ți mă ascund, Iisuse,
Cu plecăciune, patimă și îndurare.

Îmi cutreier Viața, cu o cruce-n spate,
Până-n pântec, până-n colb de drum, până-n mormânt
Spre-un scâncet și-un destin și-o mântuire.
Eu îmi cutreier calea, Tu te târăști gemând.
De te-ndoiești pe Calea Ta, să-mi dai de știre !

Cutreier, mă înalț, m-afund și pier
Pe-un petec de pământ, pe-un colț de stea,
Spre-un Eden, spre-un Infern, spre-o Veșnicire.
Mi-oi face loc pe Sfântă Crucea Ta,
Iisuse, în Clipa mea de Ispășire ?

Și de va fi ca Sufletul să mi-l alungi
Până-n Tării, până-n Dumnezeire,
Din trupul meu de muritor cutreierat, fărâme de mister să strângi,
Să Îți clădești doar pentru Tine-o mănăstire...
Și Îndoiala de Te-o apăsa, cândva, nu-mi da de știre !

martie 2004

ADRIAN VOICA

DISTIHURI

CEARTĂ ÎN DICȚIONAR

- Míster nu este mistér!
Doar accent, atâta-ți cer.

ARTĂ

Într-un univers de necuprins
Gândul frumuseții a învins.

EFORT

La carul poeziei înhămate
Se opintesc cuvintele... Nu toate.

ALB

Metafora în vers e ca o briză
Ce caută un suflet pe banchiză.

POETUL

Când sufletul își pune singur nimb,
Pe muzica silabelor mă plimb.

COPERȚILE CĂRȚII

Hainele îmi sunt de sărbătoare –
Dar vor fi mereu la modă, oare?

PRIMA POEZIE

Ca prim model pe podium trecând
În urmă las parfumul unui gând.

SUMAR

Soldați cu sentimentele pe umăr
Purtând în raniți pagina cu număr.

CUMPĂNĂ

Metaforele au fugit cu toatele.
Bătrânul bard șoptește: - Ah, netoatele!

VORBA COCHETĂ

- Degeaba-ți pui tu pălărie,
Că nu se vede pe hârtie!

DEFINIȚIE

Distihul e ca zâmbetul de față:
Ți-l amintești mereu sau niciodată.

SOARTA POETULUI

Îmi port cuvintele în cârcă:
Din prinț cândva, ajunsei hârcă.

MAGDALENA LAZANU

PESCĂRUȘUL

În lacrima nisipului,
mi-am regăsit ființa,
micuță cât fericirea ce zboară,
ca un pescăruș în această viață seacă.
Și zboară...doar zboară,
dintr-un pisc al clipei
spre marea veșniciei
de Dincolo, nu de aici.
Aici ce să faci?
Poți doar să stai plângând sau să te îneci.
Sau poate că, asemeni mie, ai vrea
acum să te îneci
și mâine să te arunci în nisipul cald,
înfierbântat de atâtea dureri nespuse
nimănui.
Dar nu se poate...
căci numai pescărușul gonește pe cer,
cu fericirea mea în plisc.
Eu nu am acest drept.
Și ironic, ticălosul,
pentru un pește,
să-mi înghită fericirea
sau să mi-o arunce în mare.

Dar nu m-aș duce după ea,
fericirea mi-a devenit ceva străin,
e una cu zborul pescărușului,
ceva divin, de neatins pentru mine,
pentru că nu o mai vreau,
nu mai sunt în stare să o simt,
mai simt...doar...
cum ea, înfricoșată, se zbate,
sare din pliscul vieții
și alege, nu clipa, efemerul,
ci veșnicia,
indiferent cum va fi ea,
în mare ori în înălțimi...

ALEXANDRA FLORENTINA

ECOURI ÎMPLETITE

Ecouri împletite în versuri
De un condei în anotimpuri,
Imperiul sufletului înalță privirea,
Și pe tâmples umple fericirea.
Mugurii timpului înfloresc iubirea...
Acoperă în zâmbet nemurirea.
Culeg petale împodobite prin rânduri...
Pasiuni conturate la capăt de răsărituri.
Oglindite prin mantia de timpuri,
Despletesc pe umeri picturi eterne.
Valsul paginii cântă în nenumărate file,
Portativul speranței, o dulce vioară.
Roua dimineții e sărbătoare în gânduri,
Șoapte scăldate pe altarul inimii,
Dirijând orga prinsă de aștri,
Cerneala desprinsă în cununi de cuvânt.
Au croit veșmânt din potirul sfânt,
Scriind numele pe o pală de vânt.
Picături de dor ascunse pe gene,
În lumina strălucitoare din catrene.
Fii ulciorul dorului de mine,
Izvorând senin izvorul vieții,
La balul inspirației valsând printre
visuri.
Zidul tăcerii îl poartă dorință.
Născând infinitul ca o ființă,
Și prin pașii învăluți în miresme,
Clepsidra iertării varsă în cupola
învierii,
Fluturi cad prin pletele uitării.
Ascund jurăminte în palme,
Respir aer boem de mai;
Ești poezia ce mi-o reciteai;
În călimara unui colț de rai,
Mister al primăverii grai,
Cupele de soartă ca un evantai.
În ochii muți umbre decorai.

MAVREA ANDREEVICI

DIN DOUĂ UNA

(fragment dintr-o scrisoare amicală)

a) dacă e vorba de morți străine altele decât cele pe care le cunoști comentez că nu poți cuantifica morți nici în general nici în special: de la o moarte încolo pierzi șirul într-un mod imparabil: 2 morți – 3- 3500 – 300002 – 300061 reprezintă fix același lucru

b) dacă e vorba de propria moarte mult implicată comentez cât pot eu de timid că pe aia nu o poți îngâna decât post mortem

e cu neputință ca rigor mortis să nu te incomodeze cu un milimetru într-un adevăr rezultă că e absolut necesar să fi murit cel puțin o dată înainte de a rima în plus nu poți aprecia cantitatea morții decât cel mult din gură ceea ce este egal cu zero și atunci ce ar fi de făcut ?

întâi ar fi de făcut ceea ce s-a făcut deja cu vârf (peste vârfuri) și îndesat

al doile să te pui să buchisești cu mai mult temei rig veda și ghilgameș și dante cartea tibetană a morților și aia egiptienească și jankelewitch și levinas și cine vrei tu dar nici atunci nu ajungi prea departe afară că să bați apa în piuă schimbând periodic tonalitatea de bază din majoră în minoră și invers (vorba aia: el major și ea minoră)

al treile să apuci haiducește drumul avangardei dar și aici e un bai năprasnic așa cum negarea duce în mod inexorabil la negație, tot așa literatura te duce la literatura literaturii

cine a crezut în pelicanul lui urmuz acela s-a înșelat înșelându-i și pe alții întrucât pelicanul vorbea prefăcut și se râdea executând o literatură ca.și.cum aici nefiind vorba pur și simplu de eterna capcană în care pică orice avangardă după avangardă: fiecare dintre ele o neagă pe precedentă dar nu observă că instituie un nou poncif o nouă avangardă gata de a fi (re)negată

nu

aici e o bătaie cu mult mai lungă: e nevoie de un pas decisiv pe care urmuz l-a făcut eliminându-se din câmpul fizic: pasul mai greu ar fi fost săritura din avangardă numai că săritura din avangardă presupune cu necesitate săritura din literatura însăși cu toate consecințele: încetarea autoriatului plus rezilierea lectorului deci anularea publicului etc. etc. stamate nu cucerește nirvana decât prin absența lui iar autorul lui ar fi trebuit să inventeze tăcerea nu glonțul dar așa ceva i-a fost cu adevărat insuportabil pesemne

METAPOETUL

există în memoria tăcută/neauzită a lui Dumnezeu

un cuvânt inventat de Herr Paul Celan și un

cuvânt care dă și titlul unui frumos

surâs: NIEMANDROSE, pronunțat *nimante rosé* ...

e un substantiv compus de genul feminin

pe care limba germană nu-l cunoaște...

niemand înseamnă nimeni și *rose* înseamnă

roză, adică o roză a oricui sau roza

nimănui etc...când vorbesc cu cineva

vorbesc cu nimeni ...doar ce e real e frumos

ceea ce e adevărat nu e real...două vorbe frumoase totuși

ale lui Nichita Stănescu: „poetul

ca și soldatul nu are viață personală”...

închipuiți-vă atunci că anti-contra- ori metapoetul

nici măcar n-are viață și nu luptă până la moarte decât cu moartea

DANIELA OATU

PE CALEA LUMINOASĂ A POEZIEI

Apărut la Editura CronEdit, Iași, 2022 și prefațat de poetul, prozatorul și eseistul Simion Bogdănescu, volumul de debut al autoarei bărlădene Ioana Dor se intitulează sugestiv-metaforic **Logodnă în singurătate**.

În acord cu substanța poemelor, grafica este realizată de Adriana Mocanu, în linii aluziv-învăluitoare, sentimental-nostalgice, reconstituind chipuri feminine aflate într-o stare de dulce reverie, de sugestie eminesciană.

Scriș în două registre stilistice, unul predominant postmodern și altul în care poeta respectă canonul prozodiei clasice, lirismul meditativ de o tonalitate elegiacă, gravă, capătă, uneori, inflexiuni folclorice ca în **Ecou neauzit** („În văzduh m-aș înălța/ Dar de doruri n-aș uita”) sau în **Alean de zbor** („Rândunică, rândunea./Mută-te la casa mea/...Și când toamna va veni/ Zborul trist îmi va mai fi!”), alături ludice ca în **Chip de copil** sau **Poezie** („Vreau să scriu o poezie,/Să îi dau și lui, și ție,/Să nu plece-n pribegie!”). Astfel, imaginarul poetic al Ioanei Dor se cristalizează în temeiul unor elemente, motive, fantasmе și concepte recurente, ce-i definesc discursul. Frânturi de memorări aduc în prim-plan imaginea mamei pierdute („Mamă, dac-aș striga durerea mea./ tot cerul s-ar întuneca”), steaua necăzătoare, timpul confuz, ceasul vieții, cuanta, visul, căutarea, iubirea tainică, inima vibrândă, povara tinereții, cuvântul, tăcerea ș.a.

Aflându-se în căutarea sinelui deplin, autoarea recurge la aluzii livrești sau mitologice: Chopin („Și iarăși noaptea cântă/Preludiul lui Chopin”), Faust („M-am închis în cadranul unui ceas/ să simt cum ticăie timpul/...secunda lui Faust...”), Afrodita („Și-n haina Afroditei/ Aruncă-mă în mare”), la interogații retorice care-i generează neliniști existențiale („Ascultă o frunză cum cade.../ Cui spune tăcerea/ ruginii de spade?”); „Și-n zare la cine plâng norii?”

Dacă m-aș raporta la paradigma criticii impresioniste (practicată inclusiv de E. Lovinescu tânăr), aș spune că următoarele „decupaje” atestă sensibilitate, vibrație, trăire discretă în relația eu liric-lume, univers, infinit, ceea ce mă convinge că Ioana Dor a pășit pe tărâmul cel bun al poeziei: „Mă uit în suflet/ Și ard pe ascuns” (**Mă uit**); „În noaptea asta luna/ îmi scrie un sonet” (**În noaptea asta**); „M-au săgetat/ în undele infinitului” (**Cuantă-2**); „Cobor în sine-mi/ ca-ntr-o fântână însingurată” (**În solitudine**); „Dar când te-ntorceai lumina-mpietrea” (**Gândul**).

Aștept cu interes următoarea carte, care să-i configureze mai convingător destinul poetic.

MIRELA CHICOȘ

SCRISUL CA TERAPIE

Domnul doctor Iorgu Gălățeanu ne aduce, după mult timp, o emoționantă și specială întâlnire cu cartea. Ceea ce ascunde acest volum este mai mult decât se poate spune în cuvinte. Este o curgere involburată și un îndemn la rememorare. Nu este un roman propriu-zis, nu este un jurnal, este o spovedanie, este un firav dialog stabilit tacit între sine și ceilalți. Este o descătușare și o încercare de a despovăra sufletul și mintea de greutatea pierderii și a singurătății impuse, se pare, de divinitate, de soartă sau de firescul vieții.

La începutul cărții, eroul, George, este rugat să se destăinuie, este certat că nu o face de către un duhovnic, imaginar ori nu, Cheran. Smerenia, sinceritatea, religiozitatea, nevoia de descătușare a durerii față de sine, de lume, de persoana iubită pierdută pentru totdeauna, constituie tot atâtea tipare între care se elaborează întreaga carte.

De remarcat este locul unde scrie : o chilie (după spusele autorului) ce duce cu gândul la mărturisire, la rugă, la actul de iertare și curățenie sufletească. Chilia este un loc retras, sfânt, iar faptul de a scrie acolo întărește ideea de descoperire a sinelui, prin tămăduirea ce o dă actul de creație, scrisul. În carte sunt flashuri din trecut, intersectate cu oameni și imagini ale prezentului (jocul de table cu vecinul, vizita vărului său din Ploiești, munca câmpului, telefoanele date familiei, rudelor ori prietenilor, vizitele nepoților etc), ritualurile cafelei cu 2-3 țigări, ritualurile meselor și ale îndeletnicirilor zilnice pe lângă casă. Peste tot sunt pomenite obiecte ale celor duși: mi-a rămas mai ales în memorie acel scaun al Betei, adus din Ardeal, pe care erau întinse fularul cu multe culori (unde stătuse, până la plecarea, „Aurașul îndrăgit” și „prosopelel roz”, ca martori muți ai trecerii celei dragi prin existența lui.

Este o poveste spusă mai degrabă sieși decât altora, pentru că, într-un fragment, duhovnicul Cheran îi spune: „Îți impun să începi semănatul!” Semănatul este egal cu scrisul, văzut ca reinventare și ca singura terapie în lupta cu despărțirea definitivă de EA sau de lumea din jur.

Scriitorul Iorgu Gălățeanu ne propune această nouă carte ca și când ar fi resemnarea cu înăuntrul și legarea de punți cu în afară.

SERGIU COLOȘENCO

VASILE BUMBAC – PATRIOT ȘI POET BUCOVINEAN

În anul 1941 apărură la Editura „Cugetarea-Georgescu Delafras” din București, ediția a X-a revăzută, cu 125 portrete și o hartă, având ca vecini ai României Mari și Polonia și Cehoslovacia, *Istoria literaturii române de la început până în zilele noastre* a lui Constantin Loghin, profesor la Liceul „Matei Basarab” din Capitală, în 536 pagini, format A6. Printre cei menționați și prezentați este și Vasile Bumbac, text pe care-l reproducem:

Vasile Bumbac (1837–1918), celălalt poet al Bucovinei, contemporan cu Petrino, era fiu de țărani din Costâna, județul Suceava. A studiat la Viena în același timp cu Eminescu și a fost apoi profesor la Suceava.

V. Bumbac a lăsat o vastă operă poetică, publicată în ziarele din Bucovina și Ardeal și până azi încă neadunată în volum. A scris poezii de dragoste, ode, reușite cântece (*Cântecul ostașului, pescarului, vânătorului ș.a.*), fabule, balade, după modelul sărbătoritului Alecsandri (Piatra corbului), basme versificate ș.a. Merită un loc în literatura română, fiindcă ne-a dat, până astăzi, cea mai izbutită încercare de epopee. A numit-o *Descălecare* a lui Dragoș în Moldova, proiectată în 12 cânturi, din care a scris numai două. Motivul de inspirație e luat din cronica falsificată a lui Huru.

Curentul istoric-popular.

La curtea voievodului Bogdan din Maramureș se adună frunțașii țării, fiind convocați de Dragoș, fiul lui Bogdan. Iau loc cu toții în sala tronului. Dragoș, cu aprobarea tatălui său, propune frunțașilor maramureșeni să treacă munții, pentru a scăpa pe „frații de dincolo” de sub jugul Tătarilor. O detunătură din cer vine să aprobe propunerea și frunțașii își dau cu entuziasm asentimentul la planul lui Dragoș. Ca încheiere a sfatului urmează un ospăț homeric la care curg lin viorile și cuvântările.

Sosind după două luni, sorocul plecării, se adună din nou în cetatea lui Bogdan cei șapte căpitani de arme cu oștile lor. Fiecare căpitan își face tabără deosebită în apropierea cetății. Se alege soli, care pleacă la Dragoș să i se închine și să-l înștiințeze de sosire. Urmează ospățul de despărțire de la care nu lipsesc cuvântările. La urmă vorbește Dragoș, care rostește un înduioșător cuvânt de rămas bun. În tabără oștenii serbează și ei despărțirea. Cu aceasta se încheie cântul al II-lea și epopeea. Poetul n-a mai continuat.

În această încercare Bumbac ne apare ca poet epic de mari calități: o limbă viguroasă, arhaică, țărănească, multe plăsmuiri noi de limbă, un vers de bronz, eroi cu calități supranaturale, descrieri ample. Peste tot adie un suflu epic.

Teodor V. Stefanelli în amintirile sale despre Mihai Eminescu îi menționează în capitolul „Eminescu. Colegii săi și alte cunoștințe” pe bucovinenii Vasile Morariu, Alexandru Chibici-Revneanu, Ioan Luță, Samuil Isopescu, Onesim Turcan, Vasile Bumbac, Iancu Cocinschi și Pamfil Dan. Un alt bucovinean, Ioniță Bumbac, frate cu Vasile, cu care Eminescu s-a aflat mereu în conflict de idei. În schimb, cu Vasile, fratele cel mare (n. 7 februarie 1837), cu șase ani,

Mihai Eminescu a fost bun prieten. Poetul îl alinta *Basileus*. Din volumul „Amintiri despre Eminescu”, apărut la „Scrisul Românesc” din Craiova, în 1996, datorat lui Pavel Țugui, în care este prezentat medalionul „Bumbac Vasile”, citim – printre altele – că „Mult a trudit V. Bumbac la traducerea *Eneidei*, făcută după ediția a treia a lui Th. Ladewig (1860)”. Nicolae Iorga a apreciat eforturile traducătorului. „Spre bătrânețe, V. Bumbac a fost îndrăgostit de păsări, dedicându-le un ciclu de poezii, incluse în proza «Păsările noastre cântărețe». Prieten bun cu Eminescu, pe care l-a avut oaspete la Suceava prin anul 1875, Vasile Bumbac s-a realizat înainte de afirmarea genialității prietenului său. Suflul înnoitor al operei eminesciene n-a înrăurit și nici n-a izbutit să reîntinerească talentul modestului și izolatului profesor din Suceava. El a rămas un poet de modă veche, modelele sale fiind Alecsandri și Bolintineanu. Vasile Bumbac este totuși un nedreptățit, scrierile sale meritând să fie adunate într-un volum selectiv.”

Personalitatea lui Vasile Bumbac nu este omisă de Nicolae Cârlan, evocându-l în volumul antologic „Mihai Eminescu. La Bucovina”, Editura Lidana, Suceava, 2018.

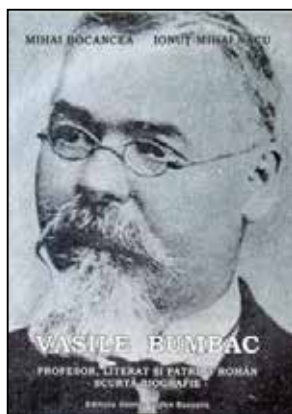
În 2019, tot la Suceava, Capitala Bucovinei, profesorul Mihai Bocancea din Părhăuți, împreună cu Ionuț-Mihai Nacu, au publicat un voluminos op biografic dedicat lui V. Bumbac, subtitrat: „profesor, literat și patriot român”, însoțit de numeroase fotografii. E a doua ediție, mult îmbogățită cu date, având un cuprins ce-l trimite pe cititor în satul natal – Costâna – unde

soții Ion și Smaranda Bumbac au avut numeroși copii. Dintre aceștia doar Vasile, Ion (Ioniță) și Teodor au urmat cursurile școlilor din Suceava și Cernăuți.

Printre profesorii pe care Vasile Bumbac i-a avut la Cernăuți s-a numărat și Aron Pumnul, iar printre elevii cu care s-a împrietenit a fost și Mihai Eminovici. Îl găsim elev la Blaj și student la Viena, unde s-a pregătit pentru a deveni profesor de filologie clasică pentru gimnaziul greco-catolic din Suceava.

Cartea celor doi reproduce creațiile lirice ale lui Vasile Bumbac, despre care Nicolae Iorga a scris apreciativ.

În încheierea volumului, cei doi au inclus o bogată bibliografie.

Prof. univ. dr. TEODOR OANĂ

DIN ANTROPONIMIA ROMÂNEASCĂ (II, III)

Romanizarea continuă a populației daco-romane din spațiul de formare a poporului român s-a produs și după retragerea Aureliană din anul 271. Reținem definiția genealogică a limbii române formulată de Al. Rosetti: „Limba română este limba latină vorbită neîntrerupt în partea orientală a imperiului roman, cuprinzând provinciile dunărene romanizate (Dacia, Panonia de sud, Dardania, Moesia superioară și inferioară), din momentul pătrunderii limbii latine în aceste provincii și până în zilele noastre” (*Istoria limbii române de la origini până în secolul al XVII-lea*, Editura pentru literatură, București, 1968).

Potrivit opiniei dialectologului clujean Romulus Todoran, romanizarea a cunoscut două faze: una centripetă – dinspre exterior spre interior, care a coincis cu prezența efectivă a armatei și administrației romane în Dacia – și una centrifugă, dinspre fosta provincie romanizată spre teritoriile populate de dacii liberi.

În evoluția limbii române se înregistrează, în succesiunea romanizării, etapa limbii române comune, care o individualiza de celelalte limbi romanice, aflate și ele într-un proces de diferențiere de limba latină.

A doua jumătate a primului mileniu a fost marcată de apariția și stabilirea în spațiul de formare a limbii și poporului român a unor populații venite din est, cele mai însemnate, cu influențe asupra limbii și onomasticii românești, fiind slavii și maghiarii. Contactul românilor cu aceștia n-a rămas fără influențe reciproce la nivelul limbii vorbite. Cea mai puternică influență a fost cea slavă, dovadă prezența în vocabularul de bază al limbii române a multor cuvinte de origine slavă. Acest lucru a putut fi posibil datorită asimilării totale a slavilor pe cale naturală.

În această perioadă, ca și în secolele următoare, antroponimia românească s-a îmbogățit cu nume de persoane de origine slavă care au cunoscut o vitalitate remarcabilă. Lingvistica românească înregistrează contribuții deosebite în ce privește punerea în evidență a antroponimelor atestate în documente istorice până în secolul al XVII-lea: Nicolae Drăganu, *Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei și a onomasticeii*, București, 1933; *Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române. 1374-1600*, sub redacția Gh. Bolocan, București, 1981; Alexandru I. Gonța, *Documente privind istoria României. A Moldova. Veacurile XV-XVII (1384-1625). Indicele numelor de persoane*, București, 1995.

Cercetarea numelor de persoane, ca și a numelor de locuri (toponime), constituie o altă modalitate de studiu al limbii române. De o importanță deosebită sunt sursele de documentare. În regiunile românești Transilvania, Maramureș, Crișana și Banat documentele din epoca feudalismului au fost redactate în limba latină, în Moldova și Țara Românească, în slavonă.

Antroponimele apar în documente fie individualizate, fie prezente în structuri toponimice. E de reținut faptul că numele de persoană românești din documentele redactate în latină prezintă influența limbii maghiare (Barcha, 1295 = Bîrcea; Bwnyla, 1416 = Bunilă; Chonthafalwa, 1265 = Satul lui Ciontea; Dragomirfalwa, 1468 = Satul lui Dragomir). Unele toponime, în structura cărora sunt antroponime de origine slavă, au putut fi create de români (N. Drăganu, p. 287), ca și toponimele în structura cărora intră apelative românești de origine slavă (Emil Petrovici, *Studii de dialectologie și toponimie*, București, 1970, p. 292). Un exemplu: În *lunca lupilor*, Țara Românească, 1566.

Dintre numele de persoană de origine slavă care s-au impus în antroponimia românească sunt de reținut: *Aldea, Baba, Baicu, Balea, Balotă, Barbu, Bogdan, Dan, Dobre, Dragomir, Ganea, Ivan, Manciu, Manea, Mihalcea, Mircea, Moga, Nana, Neagu, Nedelcu, Paicu, Preda, Radu, Socol, Stan, Stancu, Stanciu, Stoica, Vîlcu, Vlad, Vlaicu, Voinea* (Al. Rosetti, p. 326). Ele au devenit antroponime românești de origine slavă, aidoma apelativelor slave care au îmbogățit vocabularul limbii române. Cele mai multe dintre aceste antroponime nu mai sunt active în prezent ca nume personale, dar s-au impus în secolul al XIX-lea ca nume de familie.

Dintre microsistemele antroponimice românești o largă reprezentativitate este cel rezultat de la nume calendaristice, care au funcționat din totdeauna ca nume personale și, mai târziu, ca nume de familie.

Numele noastre calendaristice sunt rezultatul creștinării populației romanizate din spațiul de etnogeneză a românilor. Creștinarea daco-romanilor s-a petrecut pe timpul ocupației Daciei de către romani. „Viața religioasă a ocupat un rol important între factorii spirituali care au favorizat romanizarea Daciei” (Simona Goicu, *Termini creștini în onomastica românească*, Editura Amphora, Timișoara, 1999, p. 1). Așadar, creștinarea dacilor a coincis cu romanizarea lor. Limba română este cel mai important argument de susținere a acestei teze. Terminologia de bază a vocabularului românesc creștin este de origine latină: *altar* (<altare), *biserică* (<basilica), *boteza* (<baptizare), *crede* (<credere), *credință* (<credentia), *creștin* (<christianus), *cruce* (<crucem), *cumineca* „a împărtăși” (<comunicare), *drac* (<draco), *duminică* (<(dies) dominica), *Dumnezeu* (<Domine Deus), *înger* (<angelus), *Paște* (<paschae), *păcat* (<peccatum), *păgân* (<paganus), *preot* (<presbyter), *ruca* (<rogare), *sânt* (<sanctus), *scriptură* (<scriptura), *zău* (<Deus).

În timpul marilor migrații care s-au abătut asupra Europei, organizarea socială pe teritoriul fostei Dacie s-a limitat la comunitățile creștine. Acestea s-au aflat sub influența bisericii grecești. „Creștinarea daco-romanilor

s-a făcut /.../ prin penetrarea lentă și tăcută a noii religii în comunitățile daco-romane" (Florin Constantiniu, p.50).

În secolul al IX-lea se organizează biserica slavă bulgărească. Aceasta a înlocuit limba greacă cu limba slavă în biserică, iar din secolul al X-lea aceasta s-a impus în spațiul european din care facem și noi parte. Ca urmare, limba slavonă, care era limba slavă veche folosită în biserică, a devenit la noi limbă de cult și mai târziu, în secolul al XIV-lea, limbă folosită în cancelariile domnești.

Toate aceste evenimente explică conținutul calendarului ortodox, prezența numelor de sfinți, mucenici, personalități ale creștinătății ortodoxe, care au îmbobățit sistemul antroponimic românesc.

Cultura bizantină se reflectă în calendarul ortodox. Numele din calendar erau purtate de mireni și slujitori ai cultului ortodox. Aceste nume provin, în marea lor majoritate, de la cuvinte comune de origine greacă, ebraică, latină, slavă. În dicționarul lui N.A. Constantinescu, numele biblice sunt menționate cu specificarea documentului din țările române (secolele XIII-XVIII) în care figurează.

Nume biblice de origine grecească: Agapia „dragoste”, Alexandru „care îi ajută pe oameni”, Anastasia „înviere”, Andrei „bărbătesc”, Andronic „victorios”, Anghel „înger”, Arghir „argint”, Atanasie „viață eternă”, Damian „medic”, Demetrius „slujitorul lui Dumnezeu”, Dumitru „credinciosul Demetrei”, Ecaterina „pură”, Eftimie „voie bună”, Elena „lumina strălucitoare”, Filip „iubitor de cai”, Gheorghie „agricultor”, Grigorie „atent”, Ileana „lumină”, Miron „ulei parfumat”, Nestor „călător”, Nichita „biruitorul”,

Nicolae „învingătorul poporului”, Parascheva „pregătirea sărbătorii (ziua de vineri)”, Sofia „înțelepciune”, Stelian „sprijin”, Ștefan „coroană”, Temistocle „glorie dreptății”, Teodor „darul lui Dumnezeu”, Varlaam „veneratul”, Vasilie „rege”, Veronica „purtătoare de victorie”.

Nume biblice de origine ebraică: Adam „pământ roșu”, Ana „îndurare”, Avram „Tatăl mării mulțimi”, Dan „judecător”, Gabriel, Gavril „eroul lui Dumnezeu”, Iacov „ține călcâiul”, Ilie „Dumnezeul meu este Iehova”, Ioan „Dumnezeu este milos”, Iosif „Dumnezeu să înmulțească”, Lazăr „Doamne ajută”, Maria „amărăciune”, Matei „dar de la Domnul”, Mihail „cine este ca Dumnezeu”, Naum „care consolează”, Simeon „împlinirea dorinței”, Solomon „pașnic”, Toma „geamăn”, Zaharia „Domnul și-a amintit”.

Nume biblice de origine latină: Adrian „bărbat din nordul Italiei”, Antonie „nepriceput”, Barbara „femeie străină”, Constantin „stabil, durabil”, Dominic „stăpîn”, Ecaterina „pură”, Ignatie „foc”, Ilarie „vesel”, Leon „leu”, Luca „de origine latină”, Marcu „dedicat zeului Marte”, Marin „de la mare”, Maxim „cel mai mare”, Natalia „zi de naștere”, Ovidiu „păstor”, Pavel „mic, puțin”, Petru „piatră”, Roman „cetățean al Romei”, Statie „repaos”, Valentin „puternic”, Varvara „femeie străină”, Victor „victorie”.

Nume biblice de origine slavă: Bogdan „darul lui Dumnezeu”, Dragomir „iubitor de pace”, Dragoș „iubitor de glorie”, Miroslov „glorie pașnică”, Radu „vesel”, Vadim „ceartă”, Vanea „Dumnezeu este milos”, Vladislav „conducere glorioasă”.

S
E
M
N
A
L

OTILIA VÎRVOREA

DIALOG PENTRU SCHIMBARE

Vocea elevilor într-un liceu contează și, în zilele noastre, se aude, din ce în ce mai clar, printr-o portavoce numită Consiliul Elevilor, care, ca orice structură ce-și reînnoiește componența din doi în doi ani, trebuie construită continuu. Aceasta înseamnă investiție în copiii care-și exersează, pe parcursul mandatului lor, abilitățile de *leadership*: colaborare în echipă și comunicare eficientă, organizare și coordonare de echipe, operaționalizare de concepte și implementarea planurilor de activități, dar și capacitatea de a se recunoaște și a se redescoperi, pe parcurs, în toată splendoarea potențialului lor.

Cu un astfel de grup, cinci fete minunate, pe cât de fragile, pe atât de puternice și de hotărâte, lucrez de ceva timp, în calitate de consilier educativ, și mă minunez cât de la fel vedem și simțim lucrurile pe care ne-am propus să le facem împreună deși, paradoxal, liceul văzut prin ochii lor arată atât de diferit: parcă ar fi altul.

În colaborarea noastră, nu există profesor și elevi ci un grup sudat, o echipă armonioasă care învață împreună un nou fel de a fi la școală. Și, deși eu am pornit cu o agendă ascunsă (de a-i iniția pe coechipierii mei în a lucra structurat și a comunica eficient cu colegii lor), eu sunt cea care descoperă cât de ușor de făcut par lucrurile atunci când le privești cu ochi entuziaști de tineri liceeni, cât de mari sunt bucuria și mirarea când lucrurile ies exact așa cum ne-am dorit când le-am creionat, într-o primă schiță, pe hârtie, și cât de multe nu știm noi, profesorii, despre elevii noștri, pe care îi privim prea mult doar de la catedră.

De curând, am trăit o experiență inedită: datorită parteneriatului cu *Asociația Bună Ziua, Copii din România*, împreună cu cele 5 fete care alcătuiesc Biroul Executiv al Consiliului Elevilor, dar care sunt și voluntarele organizației, am participat la două evenimente importante, organizate impecabil de FONPC la Palatul Parlamentului: Gala Drepturilor Copilului și Forumul Copiilor și Tinerilor din România.

De mai bine de 12 ani, *Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil - FONPC* organizează Festivalul Drepturilor Copilului, în cadrul căruia are loc Forumul Tinerilor, cu scopul de a aduce la un loc copiii și tinerii din întreaga țară, pentru a dezbate probleme de actualitate legate de respectarea drepturilor copilului în România. Printre temele propuse se enumeră și modalitățile de implicare și încurajare a participării copiilor în luarea deciziilor care îi privesc, cu atenție spre dezvoltarea de mecanisme care să le asigure implicarea. Anul acesta, un accent deosebit a fost pus pe modul în care îi putem proteja pe copiii și tinerii care militează pentru respectarea drepturilor copilului.

Forumul tinerilor face parte din proiectul „FORMA SCHIMBĂRII. Tinerii și FONPC – dialog pentru schimbare”, ce are ca scop principal îmbunătățirea capacității federației și a organizațiilor membre de a se implica activ și de a încuraja participarea tinerilor la elaborarea și monitorizarea politicilor publice care privesc copiii, de a susține dialogul cu autoritățile publice și influențarea deciziilor ce vizează drepturile copiilor, ale persoanelor vulnerabile sau cu risc de marginalizare/

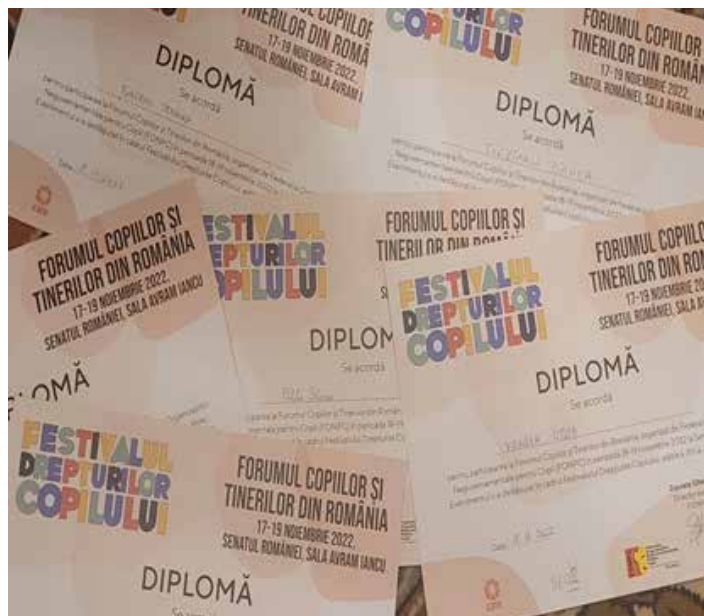
excluziune, în dorința de a responsabiliza autoritățile, instituțiile și factorii de decizie și de a contribui la o cultură democratică la nivel local/național.

Când ai 16 sau 17 ani și ești Președinte, Vice-Președinte sau secretar al unei structuri în care îi reprezinți pe cei peste 1200 de elevi ai liceului tău, sunt momente când te poți simți, dacă nu copleșit, cel puțin intimidat de o asemenea responsabilitate. Așa că pentru fetele noastre, să fie, pentru trei zile, în Sala Senatului, la aceeași masă, în dialog cu reprezentanții guvernului (Ministerul Educației, Agenția Națională de Protecție a Drepturilor Copilului, Comisia de Cultură), să participe la workshopuri tematice și la o întâlnire având pe agenda de discuții: *Cum construim lumea de mâine?* a fost uimitor, revelator și încurajator (pe rând, sau toate deodată).

Iată câteva dintre impresiile lor:

„Experiența la București a fost una pe care aș repeta-o la nesfârșit. Am început să mă accept așa cum sunt, dându-mi seama că, indiferent de alegerile pe care le fac, nu voi fi judecată. M-am simțit foarte bine, nu mi-a displicut nimic. Am învățat că trebuie să ajut și alte persoane, am învățat că trebuie să informez copiii care au nevoie să știe, am învățat că trebuie să lucrez în echipă și să ascult părerile celor din jurul meu. Cu siguranță, în momentele în care a trebuit să îmi exprim punctul de vedere în față tuturor, emoțiile m-au copleșit, însă, cu ajutorul colegilor mei din echipă, am învățat că trebuie să trec peste asta. (Georgiana Podoleanu, clasa a X-a, secretar)

„...am întâlnit oameni minunați, care își doresc o schimbare. M-am simțit ascultată și pentru prima oară am realizat că nu este prea târziu să spun cu voce tare ceea ce îmi doresc. Sunt împlinită că am parte de aceste experiențe și că pot face un bine,

oricât de mic ar fi, în această lume.” (Bianca Pintilie, clasa a X-a, președinte).

„Am avut multe de învățat atât de la organizatori și oameni implicați în educația și drepturile copiilor, cât și de la invitații prezenți. Consider că după acest forum sunt mai conștientă că locul meu este în țară, ajutând la aducerea unei schimbări benefice pentru viitorul ei.” (Sorana Bianca Moacă, clasa a XI-a, vice-președinte)

„Această plecare m-a ajutat să mă împrietenesc cu colegele mele din biroul executiv, dar m-a și introdus în lumea în care vreau să trăiesc, să lupt pentru a le face dreptate celor nedreptățiți, cu sau fără a fi plătită. Aici am învățat că orice om mic poate face un lucru mare. Forumul tinerilor și copiilor din România mi-a readus la cunoștință să NU judec o carte după copertă... Doamne, mi-aș fi dorit să vină tot liceul la acest forum și la gală !... Ce frumos a fost, a meritat pe deplin, am petrecut timp de calitate cu oameni de calitate!” (Teodora Țurcanu, clasa a XI-a, vice-președinte)

Participarea la acest forum a fost o ocazie unică, unde am reușit să înțeleg că și vocile noastre, ale copiilor, contează. Mă bucură faptul că ele au răsunat voioase în Palatul Parlamentului, fiind ascultate cu interes de reprezentanți importanți din societatea noastră. A fost minunat... o multitudine de copii puși la aceeași masă cu personalități publice, discutând probleme ce privesc viitorul tinerei generații de astăzi. Totodată, să întâlnesc atâția tineri dornici să schimbe ceva m-a copleșit și impresionat

profund. Am realizat că nu suntem singuri și că puterea constă în noi. Noi suntem viitorul!” (Bianca Țîrziman, clasa a XI-a, vice-președinte)

Am trăit cele două evenimente cu intensitatea cu care echipa mea s-a raportat la desfășurarea lor: cu bucurie, deschidere, uimire, dorință de implicare și convingerea că fiecare din noi este „omul potrivit la locul potrivit”. Și, cel mai important, este că am plecat de acolo cu ceva ce eu, personal, începusem, treptat, să pierd: SPERANȚA ... că ne vom mai face bine.

Sunt recunoscătoare pentru că sunt contemporană cu tinerii frumoși ai acestei țări, (ai școlii mele, în special), neobosiți să spere și să aducă speranța. În astfel de momente, simt că destinul meu de dascăl este împlinit, iar cel al țării mele, pe un fâgaș bun, girat în alb, cu mult curaj și asumare, de toți acești tineri pe care îi reprezintă în licee fete precum Bianca P., Sorana, Georgiana, Bianca T. sau Teodora.

SIMION BOGDĂNESCU**IDOLATRIE***Ameliei*

Nu-ți pot săruta sîinii –
sînt o religie,
o călugărie mioapă
bîjbîind în doliu
după o plantă
cu întunerice
în ea!...

Pot
pot să mă fac o biserică
la picioarele tale
gîngurite de grauri
fără Eden...

OCHIUL UNUI CERB

Nici nu este alb că este sfânt,
am să mor la capăt de ninsoare
și-o să-mi vină, pentru crezământ,
ochiul unui cerb din închisoare

Peste umbră, și-o pași răsfrânt,
și în lacră fulgul de rușine
să se vadă singur și prea blând
va cădea pușcăriaș în sine...

Să ochești pe cine ești pe gol.
Urma către urmă să se-nșire
și să tragi mirat cu un pistol

Într-un sfânt de căprior de mire...
O vedere singură pe sol
a-nceput în sânge să delire...

DINTR-O NIMICĂ...

Domnul Lup știe ce face,
carne de prigor îi place.

Stă-n oglindă și fumează
prepelite de amiază.

Stă pe zare-n cărjă sură,
ține-n gene o răsură.

Și se piaptănă aiure
și se uită la pădure.

Cum se tremură pe munte
oaia de ninsori cărunte.

Domnul Lup este poetul
care-adulmecă sonetul.

Simte c-o să vină seara
și s-o termina țigara.

L-o-njunghia, dintr-o nimică,
un cuțit de rîndunică...

Traducere în limba spaniolă de **CARMEN BULZAN****IDOLATRÍA***A Amelia*

No puedo besar tus senos –
son una religión,
una monja miope
a tientas de luto
después de una planta
con oscuridad
en ella...

Puedo
puedo hacerme una iglesia
a tus pies
devorado por estorninos
sin Edén...

EL OJO DE UN CIERVO

Ni es blanco que santo sea debo,
tengo que morir al final de nieve aquel
y vendrá a mí, para el credo,
el ojo de un ciervo de cárcel

Sobre la sombra, él entró sutil,
y copo de nieve de la vergüenza en laca
verse solo y demasiado gentil
el carcelero en sí mismo caerá acá...

Que apuntar a quién eres en ola.
El rastro hacia rastro a nacer
y tirar asombrado con una pistola

en un ciervo santo de novio a ver..
Sobre el terreno una vista sola
comenzó en su sangre a estremecer..

DE UNA NADA...

El Señor Lobo sabe lo que hace,
le gusta la carne de ave.

Sentado frente al espejo rumia
codornices de mediodía.

En el horizonte sentado en retiro,
mantén en sus pestañas un giro.

Y se peina el pelo loco
y mira al bosque cómo un coco.

Cómo en la montaña tiembla
la oveja en gris de nieva.

El Señor Lobo es el poeta
que el soneto prometa.

Se acerca la noche con su brillo
y terminará el cigarrillo.

Lo apuñaló, de la nada fina
un cuchillo de golondrina...

TED HUGHES**CROW GOES HUNTING**

Crow
Decided to try words.

He imagined some words for the job, a lovely pack-
Clear-eyed, resounding, well-trained,
With strong teeth.
You could not find a better bred lot.

He pointed out the hare and away went the words
Resounding.
Crow was Crow without fail, but what is a hare?
It converted itself to a concrete bunker.
The words circled protesting, resounding.

Crow turned the words into bombs- they blasted the bunker.
The bits of bunker flew up- a flock of starlings.

Crow turned the words the words into shotguns, they shot
down the
starlings.
The falling starlings turned to a cloudburst.

Crown turned the words into a reservoir, collecting the water.
The water turned an into earthquake, swallowing the reservoir.

The earthquake turned into a hare and leaped for the hill
Having eaten Crow's words.

Crow gazed after the bounding hare
Speechless with admiration.

Traducere din limba engleză de **PETRE DIMOFTE****CIOARA IESE LA VÂNĂTOARE**

Cioara
S-a hotărât să experimenteze cuvinte.

Pentru asta a imaginat o duzină de cuvinte drăguțe-
Cu ochi limpezi, sonore, bine exersate,
Cu dinți puternici
Nimeni n-ar fi putut găsi unele mai potrivite.

Ea le-a semnalat iepurele de câmp, iar cuvintele au țâșnit ca
din pușcă,
Răsunătoare.
Cioara este Cioară, fără îndoială, dar ce este un iepure?

El s-a metamorfozat într-un buncăr de beton.
Cuvintele se roteau gălăgioase în jurul lui, protestând.

Cioara a transformat cuvintele în proiectile, bombardând
buncărul.
Bucăți de beton zburau prin aer- un stol de grauri.

Cioara a schimbat cuvintele în arme de vânătoare și-a ucis
graurii.
Graurii, în cădere, au devenit nori întunecați.

Cioara a transformat cuvintele într-un rezervor, colectând apa.
Apa s-a prefăcut într-un cutremur de pământ, înghițind
rezervorul.
Cutremurul s-a transformat într-un iepure care a tulit-o pe
dealuri,
După ce în prealabil mâncase cuvintele ciorii.

Cioara s-a holbat după iepurele care se îndepărta
Mută de admirație.

*Salcia noastră academică ne-a oferit, în mijloc de decembrie,
covor suav de frunze...*

*Patru „academicieni bârlădeni” în Grădina Copou, Iași.
De la stânga la dreapta: Simion Bogdănescu, Ioana Dor,
Elena Monu și amfitrionul lor, Lucian Vasiliu.*

VASILE GHICA

TECUCIUL, CAPITALA AFORISMULUI ROMÂNESC

Festivalul Internațional al Aforismului (6-7 octombrie 2022) este singurul din țară și al doilea din Europa, după cel de la Torino, din Italia. Manifestarea din orașul moldav a debutat în 2017, din inițiativa scriitorului Vasile Ghica și a Fundației Pelin. La cele șase ediții desfășurate până acum, au participat scriitori din: SUA, Canada, Franța, Italia, Israel, Argentina, Serbia, Republica Moldova, Liban etc. Din țară, au luat drumul Tecuciului, în anii precedenți, scriitori din: Galați, Iași, București, Bacău, Focșani, Odobești, Bârlad, Piatra Neamț, Brașov, Râmnicu Sărat, Constanța, Tg. Jiu, Ploiești, Brăila, Blaj, Pitești, Oradea, Vaslui, Timișoara, Suceava, Botoșani, Cluj etc. În perioada premergătoare manifestării au loc, în oraș, dar și în localitățile limitrofe, lecturi publice axate pe aforism și epigramă, la care participă sute de elevi, cadre didactice, salariați, pensionari etc. Cei aproape 200 de elevi incluși în program, participă, în prima parte a festivalului, ca actori, nu ca spectatori. Îndrumați de profesori, ei susțin, în școlile lor, în limbile română, franceză și engleză, dezbateri, concursuri, recitaluri despre aforism, în fața a 70-80 de scriitori.

În 2017, acad. Naji Naama din Liban, președinte de onoare al manifestării, a editat o carte cu desene realizate de elevi, după aforisme. Lucrarea a apărut la Beirut în șase limbi, în 3000 de exemplare și a fost difuzată în multe țări și pe rețele de socializare. Ceilalți președinți de onoare au fost scriitorul acad. Nicolae Dabija (Rep. Moldova), savantul François Rastier (Sorbona, Franța), scriitorul și traducătorul Constantin Frosin, scriitorul Ștefan Cazimir și diplomatul Petru Dumitriu. La fiecare ediție se publică și o antologie, care are un capitol rezervat epigramei. La ediția din anul acesta, vor primi Premiul *Opera Omnia* doi corifei ai umorului românesc: Elis Râpeanu și George Corbu.

Câțiva diriguitori ai scrisului românesc actual (critici literari și directori de reviste culturale) susțin că cele două minuscule specii nu există în literatura noastră de astăzi și că tot ce a fost de spus în acest domeniu au spus anticii. Nu, domnilor, dacă aforismul românesc nu ar exista, italienii, sârbii și francezii nu ar fi publicat și nu ar fi difuzat (pe banii lor) antologii românești, iar aforiștii noștri nu ar fi obținut importante premii la confruntările internaționale.

În numărul 62, septembrie 2022, al revistei de rebus LABIRINT, la pagina 23, se aduce un elogiu revistei EPIGRAMA, publicație a Uniunii Epigramiștilor din România, ajunsă la numărul 100!

Ca urmare, demersul nostru a avut ecou și astfel d-l Laurențiu Ghiță, redactorul-șef al revistei, mi-a răspuns în numărul 102, decembrie a.c., pagina 13, în cuvinte emoționante care mi-au mers la suflet.

Reproducem textul:

EPIGRAMA sărbătorită și de marii rebusiști!

Cu mare plăcere, la sărbătorirea apariției numărului 100, al revistei noastre, am primit la redacție o urare total ne-epigramatică. Mare bucurie a fost pentru noi să o descifrăm și să aflăm că ea a fost trimisă de unul din marii noștri enigmaști, dl. **Serghei Coloșenco** din Bârlad, o personalitate a rebusismului românesc, un alt gen/specie (lăsăm savanții să depisteze apartenența) atât de apropiat(ă) de epigramă.

De-a lungul vremii, am mai avut prilejul de a atinge tangențial acest subiect, amintind doar un articol al d-lui Ștefan-Cornel Rodean într-unul din numerele precedente. Oricum, e clar că suntem „verișori”, epigrama utilizând adesea mijloace specifice rebusismului și exprimării poante extrase direct din meșteșugul rebusist.

Mulțumindu-i distinsului nostru cititor și prieten, vă prezentăm integral mesajul, lăsându-vă plăcerea de a încerca descifrarea imediată:

Cum epigramiștii se pricep la rime, așa și rebusiștii se pricep la cuvinte...

Vă doresc sănătate, realizări pe măsură și primiți urarea mea în enigma de mai jos:

REVISTEI „EPIGRAMA”, la nr. 100 :

(Urare criptografică incastrată : 5 + XXXXXLXX + 1, 4, 1, 2 = 2, 3, 3, 5, 8 !)

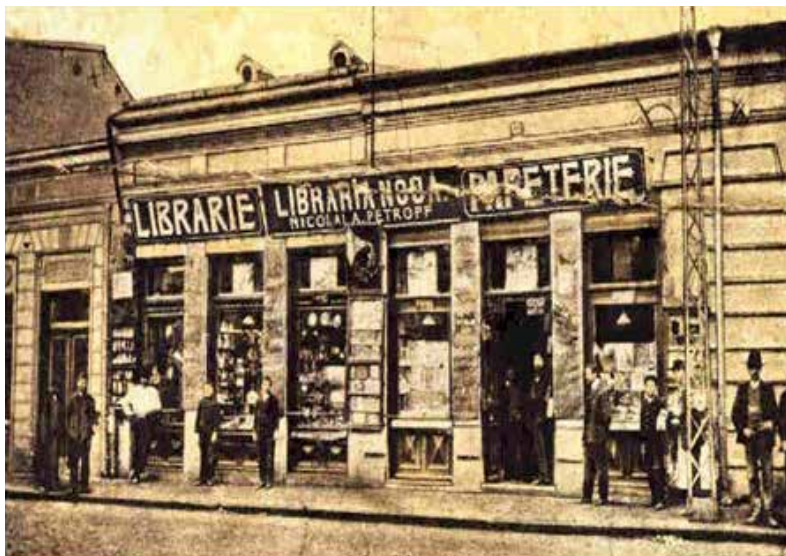
A A T

BÂRLADUL LIBRĂRIILOR ȘI AL TIPOGRAFIILOR

Ulița Mare (strada Ștefan cel Mare) apare în documente la 26 decembrie 1758, deși era mult mai veche. Aflată în mijlocul orașului, se întindea pe aproximativ 300 de metri, de la strada Regală, perpendicular pe râul Bârlad, până la Podul Pescăriei, pod ce cu mult talent a fost redat pe pânză de pictorul bârlădean Mihai Adamiu.

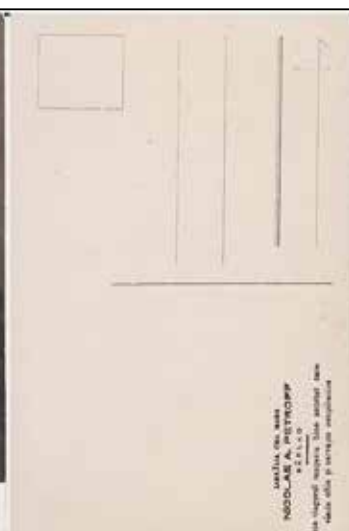
Strada reprezenta un adevărat centru cultural și comercial al orașului, prin numărul mare de librării (Librăria Nouă „Eminescu” a fraților Sava și Nicolae Petroff - unde pictorul Nicolae Tonitza a cunoscut primele sale fioruri artistice), cele opt tipografii ale târgului (a lui Lupașcu, Peiu, Munteanu, Librăria Școalelor și a fraților Chiriac)...

Iată, evocată în *Bârladul odinioară și astăzi*, neprețuita lucrare - în toată imperfecțiunea ei - alcătuită prin stăruința unui om, Romulus Boteanu - atmosfera străzii prin anii 1925-1930:

„E început de nou an școlar, strada freamătă de tinerețe. Grupuri, grupuri, elevii și elevele, în uniforme noi, se îndreaptă grăbiți, plini de voieșie și importanță spre librăria Nicolae Petroff, unde, îmbulziți în fața frumoaselor vitrine, discută cu înflăcărare asupra noilor manuale școlare sau cărți de literatură apărute. Pot fi văzuți aici realiștii Bucă Barbălat, frații Negulescu, Perju, Tailer, Cioară, Ciorăscu, Coșniță, Gaiu, Bălănescu sau moderniștii Ioan Manta-Roșie, Manolache, G. G. Ursu, Emil Tudor, frații Damaschin, Mastacan, Gh. Ioniță George Ivașcu, Cicerone Mucenic și mulți alții, elevi care mai târziu vor face cinste orașului și patriei noastre.

În librărie, Nicolae Petroff, cu statura sa masivă, rotofei, cu barbă stufoasă și părul cărunt, dat peste cap, ochi albaștri aidoma unui patriarh coborât din icoanele slavone, recomandă și servește politicoșii clienții. Alți elevi se îndreaptă spre librăria Sava Petroff, fratele lui Nicolae, la fel de bărbos ca și primul, dar ceva mai tânăr, librărie situată vis-à-vis, sau spre librăria „Eminescu”, mai sus de aceasta, unde, vînzătorul tânăr, subțire și cu un mic barbișon, se simțea plin de sine, cînd elevii i se adresau spunîndu-i „Domnule Eminescu”, după titulatura firmei din fața magazinului, deși nu avea nimic comun cu marele nostru poet...”

Cărți poștale apărute la Bârlad, purtând, pe verso, însemnul Librăriei Nicolae A. Petroff.
În cea de-a doua, compozitorul Jacques Offenbach.

Această carte – *Chirurgul Cristian Dragomir. Portretul excelenței* – se vrea un omagiu adus de familie, împreună cu Universitatea de Medicină și Farmacie „Gr.T. Popa” Iași, celui care a fost medicul, profesorul, omul Cristian Dragomir, născut în Bârlad, absolvent al Liceului „Codreanu”, cetățean de onoare al orașului natal. Apărută la Editura „Gr.T. Popa”, în Colecția „Etica Memoriei”, cartea, îngrijită de Raluca Dragomir și Corina Dimitriu-Panaitescu, este alcătuită din două grupaje de texte, *despre* și *de* Cristian Dragomir: în prima parte, mărturiile ale membrilor familiei, colegilor de liceu, confrăților, discipolilor, pacienților ; în partea a doua, gândurile profesorului Dragomir, așa cum au fost ele expuse în interviuri și conferințe. Lucrarea este ilustrată cu șapte desene de graficianul Dragoș Pătrașcu.

„...o carte-oglinadă. În paginile ei se reflectă imaginea profesorului doctor Cristian Dragomir, personalitate de excepție a chirurgiei și mediului academic ieșean și românesc.

Veți afla povești aparținând unui destin închinat medicinei, veți afla realizările de excepție în profesiunea de chirurg, de dascăl, de rector, de formator de școală și veți afla recunoașterea națională și internațională de care s-a bucurat domnul profesor...

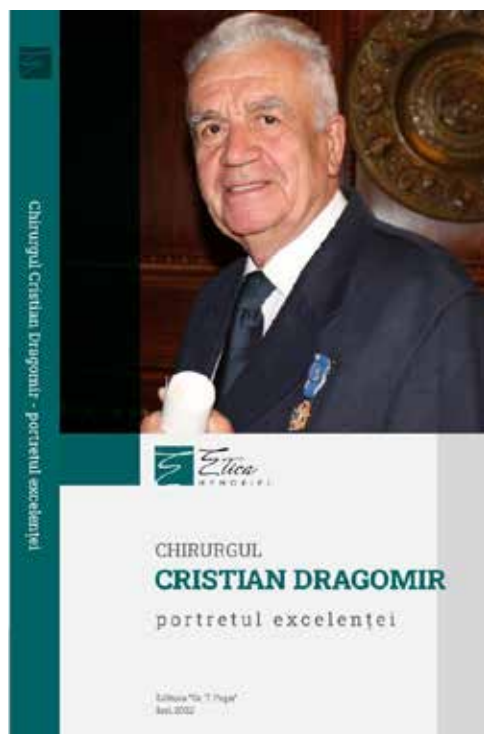
Dar, mai ales, veți cunoaște un om frumos: cald, bun, exigent în primul rând cu sine însuși, obsedat de „mai bine”. Un om care toată viața a trăit fidel valorilor morale moștenite din familie: cinste, onoare, credință, altruism. A adus în această lume zbuciumată lumină și echilibru!...

Cei care l-au cunoscut pe profesorul Cristian Dragomir vor „sorbi ” fiecare pagină, bucurându-se să îl aducă din nou pe profesor în sufletul lor pentru încă câteva ore sau zile. Cei care nu l-au cunoscut au prilejul să cunoască un destin și un om model.

În această carte cuvintele se aliniază cuminți purtând povara unui înțeles. Să descrie crâmpie de viață și un om. Cuvintele sunt ca boldurile într-un insectar: să curme zborul gândului, să țină în loc imaginea unei amintiri sau a unui sentiment. Cuvintele din această carte sunt celebrarea bucuriei, dar și strigătul de durere al despărțirii.

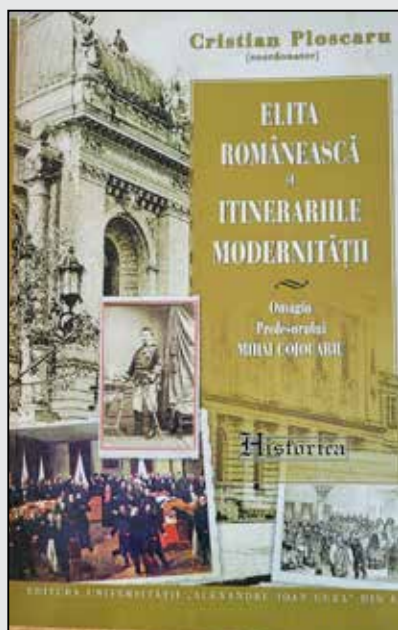
Când deschizi o carte, deschizi o lume. Vă invit în lumea profesorului Cristian Dragomir...”

(Din *Cuvântul înainte* al prof. univ. dr. Ioana Grigoraș)

Dragomir

SEMNAL

VIATA ACADEMIEI

- urmare din pagina 2 -

Joi, 29 și vineri, 30 septembrie, s-au desfășurat la Iași lucrările Simpozionului internațional „Monumentul. Tradiție și viitor”. Participantă la lucrări, Elena Monu a susținut comunicarea: „Monumente istorice din Bârlad. Casa Suțu.”

Vineri, 30 septembrie, la Centrul Eminescu, în cadrul Clubului de proză, teatru și traduceri literare (coordonat de prof. Roxana Galan), a fost marcată Ziua Internațională a traducătorilor. Trei membri ai Academiei Bârlădene au avut intervenții în temă: Roxana Galan, Elena Popoiu, Mioara Popa.

Duminică, 16 octombrie, ora 12, Academia Bârlădeană și Școala gimnazială „Principesa Elena Bibescu” au organizat tradiționala pomenire a Patroanei școlii, la monumentul familiei

Monumentul funerar al familiei Manolache Costache Epureanu.

În centrul imaginii, pr. Adrian Țapu.

În fața monumentului, Elena Monu.

Manolache Costachi Epureanu din Cimitirul „Eternitatea” Bârlad. Slujba a fost oficiată de pr. Adrian Țapu, parohul Bisericii Sf. Gheorghe. Publicul a fost alcătuit din elevi, învățători și profesori, membri ai Academiei Bârlădene, precum și ai Asociației „Manolache Costachi Epureanu”. Expunerea Elenei Monu s-a concentrat pe informații despre membrii familiei Costachi Epureanu care își au odihna veșnică aici.

Sâmbătă, 29 octombrie, ora 11, Academia Bârlădeană, Primăria și

Consiliul Local Bârlad au organizat un important eveniment literar: lansarea antologiei de eseuri ale scriitorului Simion Bogdănescu, volum botezat *Simioniene*. Au prezentat cartea,

Elena Monu îi prezintă pe invitații lui Simion Bogdănescu

De la stânga la dreapta: Ana Andrei și Iasmina Burdujanu, eleve codreniste voluntare ale Academiei Bârlădene, Elena Popoiu și poeta Ioana Dor.

tipărită la Cronedit Iași: Valeriu Stancu, Theodor Codreanu, Teodor Pracsu și Elena Popoiu. În final, publicul numeros prezent în primatorul foaier al Teatrului „Victor Ion Popa” l-a ascultat pe autor citind fragmente din volum și a primit exemplare cu autograf.

Luni, 7 noiembrie, Elena Monu și un grup de membri ai Asociației „Manolache Costache Epureanu” din Bârlad au participat, în satul Epureni, la

slujba tradițională din Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”, urmată de un eveniment mult așteptat: resfințirea izvorului epigrafic amplasat în naosul bisericii în anul 1914, de nepoata lui Manolache Costache Epureanu,

Maria Magdalena Ecsarhu, care a ctitorit un nou edificiu pe locul vechiului lăcaș datând din jurul anului 1750. Pisania îi cuprinde pe membrii familiei sale decedați înainte de 1914. Pr. paroh Marian Trif a sfințit placa, apoi tabloul donat de Elena Monu, care o înfățișează pe Maria Magdalena Ecsarhu,

Pisania resfințită, cu textul alcătuit de ctitorul bisericii, Magdalena Ecsarhu.

Tabloul Magdalenei Exarhu, după fotografia originală, donat Bisericii de Elena Monu.

Imaginea Bisericii din Epureni în ziua manifestărilor religioase și culturale.

După slujba de priveghere a preotului Marian Trif, Elena Monu prezintă date din istoria ramurii Costachi Epureanu.

Participanți și organizatori ai Evenimentului ascultând explicațiile Elenei Monu despre destinul dramatic al Magdalenei și al tatălui său, Alexandru Ecsarhu.

făptură generoasă și profund atașată familiei și locului natal. Înzestrată și cu talent literar, unicele sale poeme păstrate au fost publicate în revista Academiei Bârlădene, *Florile Dalbe* (1919), republicată de societatea noastră în ianuarie 2009, în ediție anastatică. Elena Monu le-a arătat dnei Carmen Bîlbăie, primarul comunei, și preotului paroh locurile din curtea bisericii unde au fost înmormântați Alexandru Ecsarhu și fiica sa, Maria Magdalena, ale căror cruci au dispărut de multă vreme. Doamna primar s-a angajat ca, împreună cu membrii Consiliului Local, să refacă mormintele ctitorilor. Subliniem eforturile dlui Silviu Mintuță în organizarea evenimentului și, îndeosebi, la restaurarea Pisaniei. Îi datorăm și imaginile!

Vineri, 18 noiembrie, Școala gimnazială „A. Vlahuță” și Primăria comunei ce-i poartă numele au organizat, ca în fiecare an, manifestarea comemorativă dedicată scriitorului Alexandru Vlahuță (1858–1919). Elena Monu și Cezar Crăescu,

Elena Monu prezintă publicului informații genealogice și istorice; în stânga sa, directorul școlii Luigi Grădinaru.

Imagine din sala unde s-a desfășurat spectacolul.

Imagine de la slujba de pomenire oficiată de pr. Ciprian Aghergheloaiei la monumentul scriitorului.

reprezentând Academia Bârlădeană, au urmărit emoționantul spectacol al preșcolarilor și elevilor care au recitat, toți, versuri ale poetului, și au apreciat în mod deosebit pregătirea evenimentului de către profesorii și directorul școlii, Luigi Grădinaru. În continuare, pr. Ciprian Aghergheloaiei a oficiat slujba de pomenire în fața impunătorului bust-monument amplasat pe locul casei natale a scriitorului, realizat în 1958 de sculptorița Dimitriu.

Sâmbătă, 19 noiembrie, ora 11, pentru a-l omagia, la 150 de ani de la naștere, pe poetul George Tutoveanu, Academia Bârlădeană, cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local a lansat, în foaierea Teatrului „Victor Ion Popa”, florilegiul de lirică patriotică, „FII GATA!”

Elena Monu oferind publicului informații biografice despre G. Tutoveanu.

Elena Popoiu prezintă geneza cărții „Fii gata!”

Teodora Spânu recită din poezia lui George Tutoveanu

Un public receptiv a răspuns invitației și a urmărit momentele manifestării: evocarea personalității poetului (Elena Monu), prezentarea cărții (Elena Popoiu) și un recital de poezie și muzică. Au transmis emoție și încântare talentații copii ai grupului folk *Ecou*, îndrumat de profesor Cornel Pleșu, care au oferit un program liric George Tutoveanu, cu poezii recitate și puse pe note chiar de ei. Li s-au alăturat, cu recitări pline de sensibilitate, Teodora Spânu, secretara literară a Teatrului, iar de la Școala gimnazială „George Tutoveanu”, eleva Diana Ioana Luca.

„Ne mândrim că suntem un oraș cultural, care a dat țării personalități în multe domenii. Noi, tinerii, trebuie să învățăm de la înaintașii noștri ce înseamnă dragostea de țară, dar și dragostea de actul cultural...Să încercăm să dăruim cât mai multă lumină spirituală în jurul nostru”, a declarat, la finalul manifestării, Daria Neniță, în numele grupului *Ecou*: ascultându-i, avem temeiul să sperăm că așa va fi!

Copiii grupului folk „Ecou” și profesorul lor, Corneliu Pleșu.

La ora 14, în fața mormântului poetului George Tutoveanu din Cimitirul „Eternitatea” s-a oficiat slujba de pomenire. Un grup de profesori și elevi de la Școala ce-i poartă numele l-au omagiat pe poet: 11 copii au prezentat personalitatea poetului și au recitat zece din cunoscutele poezii patriotice ale lui George Tutoveanu.

IOANA DOR - DEBUT ÎN VOLUM

Cuantă (1)

despre mine,
despre ce iluzie am fost,
despre ce are
și nu are sens,
despre a mia cuantă
nevăzătoare
din mine,
despre roua timpului
cicatrizată,
despre pastila memoriei lunare,
despre orice
cuantă?

Cuantă (2)

S-a lovit soarele
cu tâmpla de nebuloasă
și-a spart vitraliile cerului
în țândări,
în cuante,
în atomi
le-a dezlegat
într-o dispersie galactică.

M-au săgetat
în undele infinitului.

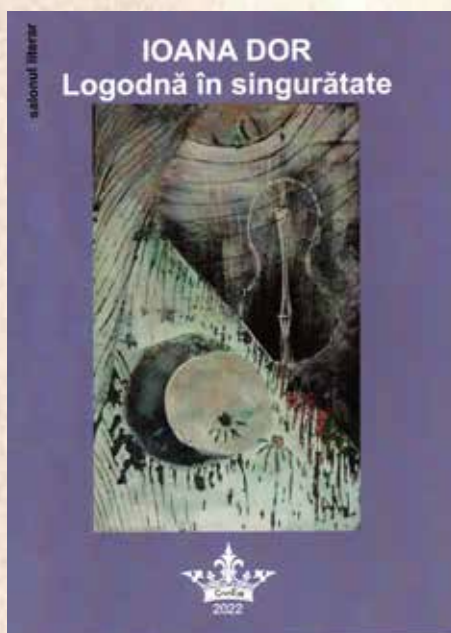
Cuantă (3)

Unde să împrăștii
bătăile inimii,
dacă nu găsesc
punctele cardinale
nici în creierii mărilor,
nici în sumbra tăcere de munte?
La est de inimă,
la vest de suflet,
la sud de idee,
la nord de cuantă?

Am să le mângâi
în căușul viorii.

Cuantă (4)

o femeie
cu sabia bună
e o ființă de pasăre,
taie în două depărtarea,
se rotește
în vârtej de cuante
și se desprinde în cer
de timpul rănit al luminii.

Cuantă (5)

rezonanță nocturnă
împrăștiată
între somn și visare
ca pendulul sufletului
aninat de simțire
și mișcat de-amorțiri
de la stânga la dreapta inimii
ca un vers întors
dintr-o oră astrală.

www.academiabarladeana.ro/ e-mail: academic@academiabarladeana.ro

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală Academia Bârlădeană.
Anul XXVIII, nr. 4(89), decembrie 2022, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad.

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor-șef), Ritta Mintiade, Simion Bogdănescu, Elena Popoiu, Otilia Vîrvorea, Ioana Dor, Bogdan Artene, Florian Pricop, Constantin Romete.

Fotografii: Cezar Crăescu, Gabi Ghidoveanu, Gina Ghiorghiu, Otilia Vîrvorea.

Responsabili de număr: Elena Popoiu, Simion Bogdănescu, Serghei Coloșenco

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (Tel./Fax: 0335 425302)

